

Informatieblad

juni 2007

verschijnt maandelijks behalve januari en augustus. Afgiftekantoor Brussel V. Erkenning: P 206540 v.u. Pater Jürgen Wegner

Geachte lezers,

De laatste maand zorgden krantenkoppen als: "Paus maakt einde aan het voorgeborchte", "R.K. kerk gunt dode baby's hun zielenrust" en "Kerk schaft voorgeborchte af" voor veel opschudding. De kerkelijke leer die gedurende 19 eeuwen onaangetast was, schijnt door een document van de Internationale Theologische Commissie afgeschaft te zijn. Deze commissie is door paus Paulus VI in 1969 opgericht en heeft als opgave de paus en de Congregatie voor de Geloofsleer te adviseren in theologische vraagstukken. De prefect van de Congregatie voor de Geloofsleer is voorzitter van deze Commissie. Gedurende meer dan twintig jaar was dus kardinaal Ratzinger, en tegenwoordig kardinaal Levada, voorzitter van deze kring van theologen. De commissie zelf heeft geen enkele theologische autoriteit maar is veeler een raadgevend orgaan en een instrument voor theologisch onderzoek. Op aanvraag van paus Johannes Paulus II heeft deze commissie sinds enkele jaren gewerkt aan dit vraagstuk over het voorgeborchte. Bij afsluiting van de studies werd door de kardinaal Levada tijdens een privé audiëntie de synthese van de studies aan de paus aangeboden. Paus Benedictus XVI heeft de toestemming gegeven om dit document te publiceren.

Laten wij beroep doen op de leraar die voor deze kwestie door heel de geschiedenis van de Kerk het referentiepunt is geweest, tot Vincentius Lerinensis die ons raadt: "We moeten ons houden aan datgene, wat overal, altijd en door allen geloofd is."

Wat moeten wij denken over wat wij in de pers mochten lezen? Er is veel ophef gemaakt maar zonder dat de kranten inhoudelijk belangrijke punten aan de lezers aanboden. Het document zelf echter met zijn conclusies doet vragen rijzen. Wat moeten wij met deze vernieuwing? Laten wij beroep doen op de leraar die voor deze kwestie door heel de geschiedenis van de Kerk referentiepunt is geweest en dat nog altijd is. Hij zal ons de principes aanreiken om het omstreden document de plaats te geven die het toekomt.

Vincentius Lerinensis, een monnik uit de 5de eeuw, stelde zich de vraag, wat men moet doen, als er in de Kerk ketterijen ontstaan of nieuwe leerstellingen worden verkondigd, waar men tot nog toe nooit van heeft gehoord, terwijl het kerkelijk leergezag zich daar nog niet over heeft uitgesproken. Zijn antwoord was, dat men dan een onderzoek moet gaan instellen, naar wat in vroeger tijden in de Kerk geloofd en door de vaders geleerd is. Zo kwam hij tot zijn beroemde stelregel: „We

moeten ons houden aan datgene, wat overal, altijd en door allen geloofd is". Vinden we dus in de Kerk opvattingen, die zijn beschouwd als behorend tot het geloof, dus als door God geopenbaard, terwijl ze altijd, overal en door allen als zodanig zijn erkend, dan is het ook zeker, dat ze door God zijn geopenbaard. En ook al is een dergelijke waarheid niet in de H. Schrift te vinden, dan is ze blijkbaar toch overgeleverd.

De reden hiervoor is te vinden in de instelling van de Kerk. Toen Jezus de apostel Petrus tot hoofd van de Kerk aanstelde, beloofde Hij hem, dat Hij met de Kerk zou zijn tot aan het einde van de tijden. Ook heeft Hij voor Petrus gebeden, dat hij onwankeikbaar zou zijn in het geloof.

Wanneer nu iets overal en door allen, d.w.z. door de hele Kerk, wordt geloofd en als bovendien altijd het geval is geweest, dan moet dat een bijzondere oorzaak hebben. Deze mening is dan reeds in het begin van de Kerk aanwezig geweest. En is die van begin af aan overal aanwezig dan kan dat ook weer geen andere oorzaak gehad hebben, dan dat ze door de apostelen is geleerd. Maar wat de apostelen aan de Kerk hebben geleerd is de geopenbaarde geloofsleer. Daarmee is bewezen, dat iets, wat niet in de H. Schrift staat, maar toch in de Kerk altijd, overal en door allen is geloofd, tot de goddelijke overlevering behoort.

Met de algemene opvatting van de Kerk is in waarde gelijk te stellen de algemene leer van de vaders. Zij zijn immers de vertegenwoordigers van het kerkelijk leergezag. Wanneer de vaders algemeen een bepaalde leerstelling hebben beschouwd als behorend tot de geopenbaarde geloofs- en zedenleer, dan is dat ook weer een teken, dat die leerstelling door God is geopenbaard. Staat ze niet in de H. Schrift, dan behoort ze dus tot de overlevering. De vaders, officiële vertegenwoordigers van het kerkelijk leergezag, leerden aan anderen geen geloof naar eigen vinding, doch dat, wat zij door overlevering hadden ontvangen. Stemmen zij nu in een bepaald punt overeen, dan is dat een bewijs ervoor, dat dit reeds de leer was van de apostelen.

Men moet dit „overal, door allen en altijd" natuurlijk niet te absoluut opvatten. Het wil in het geheel niet zeggen, dat het bestaan van afwijkende opvattingen van de een of andere kerkvader, of zelfs van enkele, erdoor wordt uitgesloten. Ook moet men zich hoeden voor het gaan tellen van stemmen, daar de waarheid nu eenmaal niet bij meerderheid van stemmen wordt uitgemaakt. De overeenstemming van de vaders van de Kerk moet in het algemeen gesproken zo duidelijk en zo opvallend zijn, dat ze slechts te verklaren is, wanneer er een apostolische overlevering aan ten grondslag heeft gelegen.

Pater Jürgen Wegner

De noodzaak van het doopsel het voorgeborchte

Vrij om te kiezen?

Volgens de geloofsbepaling van het Concilie van Trente staat het de mens niet vrij gedoopt te worden of niet; het doopsel is noodzakelijk ter zaligheid.¹ De rechtvaardiging is het bevrijden van de mens uit de staat van zonde. Sinds de zonde van Adam wordt de mens in deze staat geboren. De overbrenging naar de staat van genade geschiedt door Jezus Christus en volgens de evangeliën wel enkel en alleen door het doopsel.²

Is dan het doopsel het noodzakelijke middel?

Om deze vraag te beantwoorden moeten we vooraf de begrippen duidelijk maken. De 'noodzakelijkheid des middels' wortelt in de objectieve verhouding van het middel tot het doel. Iemand die, ook buiten zijn weten of buiten zijn schuld, dit middel niet gebruikt, zou dus het doel niet kunnen bereiken. Zo is het oog bijv. 'noodzakelijkheid des middels' om te zien, de vleugels om te vliegen, - of, in de bovennatuurlijke orde - de genade tot het verdienen van de hemelse zaligheid, het glorielicht tot de aanschouwing van God, en wel op zulke wijze dat het door geen ander middel kan vervangen worden. De 'noodzakelijkheid des gebods' daarentegen vindt haar grond in de wil van de wetgever, die weliswaar iets onder zware zonde positief verbiedt of beveelt, doch tevens onschuldig verzuim of onwetendheid van de wet, of onmogelijkheid haar te onderhouden als redenen ter verontschuldiging laat gelden. Zo is het bijvoorbeeld een zware overtreding om met Goede Vrijdag niet te vasten en vlees te eten. Maar iemand die zich in de datum vergist en niet weet dat het Goede Vrijdag is, zondigt niet ook al vast hij op die dag niet en eet hij op Goede Vrijdag vlees.

Enig middel?

Het doopsel is niet het enige middel tot het doel, aangezien het doel ook op andere wijze kan bereikt worden, nl. door het doopsel van begeerte en door het martelaarschap. Waar iemand gerechtvaardigd wordt door het sacrament, daar heeft het uitwendig teken zijn eigen werking, daar wordt Gods genade ingestort door middel van het waterbad met het woord. Waar integendeel iemand gerechtvaardigd wordt door het doopsel van begeerte, of door het martelaarschap,

daar is geen enkele sacramentele werking maar God geeft de genade tot het geloof en de liefde van het subject en ten aanzien van de verdiensten van Christus.

St. Thomas³ en het Concilie van Trente, leren daarom dat de overbrenging van zondestaat tot de staat van gerechtigheid niet kan geschieden tenzij door het doopsel of door het verlangen van het doopsel. Maar is het doopsel dan, ten minste voor de kinderen, niet noodzakelijk uit noodzakelijkheid des middels?

Ook in het geval van de kleine kinderen kan een volstrekte noodzakelijkheid des middels niet volgehouden worden, aangezien alle theologen aanvaarden dat zelfs pasgeboren kinderen door de bloeddooft geheiligd worden. Ten onrechte zou men zich op het Concilie van Trente beroepen want het concilie heeft deze vraag niet uitgemaakt. Zijn leer over de kinderdoop is enkel tegen de dwaalleer van de Hervormers gericht en omvat slechts de volgende punten:

a) Ook de pasgeboren kinderen moeten gedooft worden. Deze definitie treft de Wederdopers of Anabaptisten, die de kinderdoop veroordeelden, omdat enerzijds de kinderen noch kunnen geloven, noch wetens en willens in de gemeenschap van de christenen ingelijfd worden.

b) De pasgeboren kinderen moeten gedooft worden, zelfs wanneer zij uit gedoopte ouders geboren zijn. Deze verduidelijking slaat op een leerstuk van Calvijn. De Franse Hervormer zegt, dat de kinderen van de gelovigen geheiligd zijn door hun oorsprong.

c) De pasgeboren kinderen moeten gedooft worden om vergiffenis van de erfzonde te verkrijgen. Dit werd bijgevoegd omdat de protestanten, zelfs wanneer zij (zoals Luther en Calvijn) de kinderdoop behielden, niet aanvaardden dat de vergiffenis van de erfzonde een gevolg was van het sacrament.

Allen gered?

Over het lot van de ongedoopte kinderen, d.w.z. van de kinderen die uit deze wereld scheiden zonder het sacramenteel doopsel te hebben ontvangen, zijn er verschillende meningen onder de theologen. Liever dan al deze meningen eenvoudig naast elkaar te plaatsen, zullen we laten zien waarin de moeilijkheid eigenlijk bestaat en, wanneer aldus de

vraagstelling verduidelijkt is, zullen we aantonen in welke richting de oplossing waarschijnlijk moet gevonden worden.

Enerzijds leert de Schriftuur, dat God alle mensen wil zalig maken, en dat Christus zijn leven heeft opgedragen opdat alle mensen de eeuwige zaligheid mogen ontvangen. Het heilswerk is zo uitgebreid en algemeen als de werking van de zonde van Adam. Christus heeft zich geofferd voor "de wereld", of voor "alle mensen". Hij is komen redden "wat verloren was" (Matt. 18, 11); Hij is "verzoening voor onze zonden, niet voor de onze alleen, maar ook voor die van de ganse wereld" (1 Joh. 2, 2); Hij is de enige Middelaar tussen God en de mensen "die zichzelf tot losprijs voor allen gegeven heeft" (1 Tim. 2, 6). Er bestaat dus voor elke mens een ware, zij het ook verwijderde, mogelijkheid om de gaven van de verlossing te ontvangen. Niemand, die het gebruik van de rede heeft, blijft van deze gave beroofd tenzij door persoonlijke schuld.

Voorgeborchte

Anderzijds is het een geloofspunt, dat wie sterft zonder vergiffenis van de erfzonde te hebben verkregen, onherroepelijk van de eeuwige zaligheid is uitgesloten. Hij moet dus, in ware zin, onder de verdoemden gerekend worden.⁴ Zijn bestraffing is echter wezenlijk verschillend van die van de mensen, die sterven in persoonlijke zonde.

De eerste vraag is dus: sterven alle kinderen, die niet gedooft zijn, noodzakelijk in de staat van de erfzonde? Zijn er, ook na de verkondiging van het evangelie, geen andere middelen tot vergiffenis van de erfzonde, dan het sacramenteel doopsel en het doopsel van begerete?

Op de laatste vraag, zoals ze hier formuleerd is, luidt het antwoord: ja, want zoals we reeds hebben gezegd en verder zullen bewijzen, de bloeddooft is zulk een buitengewoon vervangmiddel. Over dit punt zijn alle theologen eensgezind.

Moeilijker en betwist is de tweede vraag: Is er voor de kinderen geen ander vervangmiddel van het sacramenteel doopsel dan de bloeddooft?

God kan de ziel van een kind heiligen, ook zonder het doopsel en zonder de bloeddooft. Dit spreekt van zelf. Maar doet Hij het inderdaad?

Cajetanus dacht: misschien wel, als het sacramenteel doopsel onmogelijk kan toegediend worden (zoals bij de kinderen die sterven in de schoot van hun moeder) en als de ouders voor hun kind het doopsel verlangen.⁵ Dit antwoord van Cajetanus werd besproken in het Concilie van Trente, en niet veroordeeld. Het werd echter onaannemelijk geacht door de meeste theologen. Zelfs moesten de betreffende teksten, op bevel van paus Pius V uit de uitgaven van Cajetanus' werken weggelaten worden. Ook na Cajetanus hebben andere theologen een oplossing in dezelfde richting gezocht: de kinderen die in de moederschoot sterven zouden zalig kunnen worden door een uitwendig betuigde opdracht, door de ouders gedaan (Bianchi, ~ 1770); of zij zouden op het ogenblik van hun dood een akte van volmaakte liefde tot God kunnen verwekken, waardoor de erfzonde vergeven wordt (Klee, ~ 1840); of zij zouden misschien gedooft worden door hun bewaerengel (J. Knoll, ~ 1863); of de vroegtijdige dood van deze kinderen zou zelf een soort van bloeddooft zijn (H. Schell, ~ 1906); of zij zouden in het voorgeborchte van de hel nog de vergiffenis van de erfzonde kunnen verkrijgen (P. Minges, ~ 1926).

Deze oplossingen werden, zowel bij het kerkelijk leergezag als bij de overgrote meerderheid van de theologen, ten dele streng afwijzend, ten dele zeer koel onthaald.

Dopen en zaligheid

Het doopsel is zonder twijfel noodzakelijk uit noodzakelijkheid des gebods. Het bevel van Christus: "onderwijst alle volken en doopt ze in de naam van den Vader enz." (Matt. 28, 18) bindt vooreerst de apostelen en hun opvolgers, of de kerkelijke hiërarchie. Het is een heilige taak, door haar Stichter aan de Kerk opgelegd, het geloof uit te dragen over heel de wereld, en hen die geloven van hun zonden te reinigen door het sacramenteel waterbad. Maar tevens is de verplichting om het doopsel te ontvangen ook opgelegd aan allen, die het evangelie ontvangen: "Predikt het evangelie aan ieder schepsel. Wie gelooft en gedooft wordt, zal zalig worden; maar wie niet gelooft, zal worden veroordeeld" (Marc. 16, 16).

Het doopsel is de door Christus uitgestippelde weg, om in te gaan in het

koninkrijk van God (Joh. 3, 5), om ingelijfd te worden in de Kerk waarin Christus' heilig makende kracht voortleeft tot het eind van de tijden.

Ofschoon de Verlosser het sacramenteel doopsel heeft ingesteld als het enig gewone middel ter rechtvaardiging na de verkondiging van het evangelie, blijft niettemin een heilsmogelijkheid open voor de volwassenen die, zonder hun schuld, het doopsel niet ontvangen of niet kunnen ontvangen. Want de instelling van de sacramenten heeft de reeds bestaande heilsweg door middel van geloof en liefde, niet opgeheven maar veel eerder bekrachtigd en bezegeld. Het geloof, vervolmaakt door de liefde (of door volmaakt berouw) is uit zichzelf, en derhalve ook zonder actueel ontvangen van het sacrament, een voldoende gesteldheid tot zondevergeving. "Zo iemand mij liefheeft, zal hij mijn woord onderhouden; dan zal mijn Vader ook hem beminnen en wij zullen tot hem komen, en ons verblijf bij hem nemen" (Joh. 14, 23). „De liefde is uit God, en wie lief heeft, is uit God geboren en kent God" (1 Joh. 4, 7).

Het voorgeborchte van de kinderen

De zielen van hen die alleen met de erfzonde sterven, gaan terstond in de hel, ofschoon zij niet met dezelfde straffen bedeed worden als degenen, die in persoonlijke doodzonde sterven. Aldus de leer van de concilies van Lyon en Florence. Het lot van beide categorieën van verdoemden komt overeen in zover zij in de "hel" zijn. Maar in de theologie is er sprake van verschillende pijnen, wat niet te verstaan is van een verschil in graad, maar eerder van een ander soort pijnen. Vanwege dit verschil wordt de toestand van hen, die in staat van erfzonde sterven, d.w.z. van hen in wie de erfzonde niet vergeven is door het doopsel, maar die geen persoonlijke zonde hebben bedreven, soms aangeduid met de naam: voorgeborchte van de kinderen, in het Latijn "limbus puerorum".

Het woord limbus verschijnt in de theologie van de twaalfde eeuw, onder de vorm van limbus inferni, d.w.z. de rand van de hel. De H. Albertus, in de dertiende eeuw, spreekt van de limbus van de aartsvaders van het Oude Verbond, die hij vereenzelvigd met de "schoot van

Abraham", en van de limbus puerorum, of de plaats die bestemd is voor de kinderen, die in erfzonde sterven.

Duidelijk in de Schrift

De leer, die weergegeven wordt in de benaming: voorgeborchte van de kinderen, is niet uitdrukkelijk in de Heilige Schrift vervat. We vinden daar echter wel twee leidende waarheden, die - wanneer later het dogma van de erfzonde en van haar gevolgen, dieper zal worden overwogen en duidelijker geformuleerd - tot deze conclusie zullen voeren. In de eerste plaats is van het koninkrijk van God en het eeuwig leven uitgesloten wie niet is wedergeboren uit water en H. Geest. Op de tweede plaats zien wij in de beschrijving van het laatste oordeel (Matt. 25) dat enkel en alleen zij gevonnist en tot het eeuwig vuur verwezen worden, die in hun eigen persoon hebben gezondigd.

Dat het lot van hen die niet gedoopt werden, maar ook geen persoonlijke zonden hebben bedreven, een ander is dan dat van de om hun zonden tot de hel verdoemden, lag dus voor de hand. En zo spreekt Athenagoras, in de tweede eeuw, de idee uit, dat de kinderen die noch goed noch kwaad gedaan hebben, niet zullen gevonnist worden; later schrijft de H. Gregorius van Nazianze, dat zij noch in de glorie noch in de folteringen zullen zijn. Ambrosiaster zegt dat de tweede dood in de Gehenna de straf is voor persoonlijke zonden, niet voor de zonde van Adam.

Vóór de controverse tegen de Pelagianen, aanvaardt St. Augustinus voor de kinderen, die zonder doopsel sterven, een lot verschillend van de eeuwige glorie en de eeuwige verdoemenis; later denkt hij, ongetwijfeld uit reactie tegen het Pelagianisme, dat zij naar de hel gaan met de verdoemden, alhoewel hun positieve straf zo zacht mogelijk is. (mitissima)⁶

Beroving

Deze definitieve leer van Augustinus wordt in de latere eeuwen ongeveer onveranderd overgenomen door de Latijnse leraars, door Gregorius de Grote, door Anselmus; maar deze laatste vernieuwde enigermate de theologie van de erfzonde, waar hij haar beschrijft niet als iets positiefs in de mens, maar als een beroving

van de oorspronkelijke gerechtigheid. Hierin werd hij gevolgd door paus Innocentius III, door de Abelardiaanse school en door de twee dominicaanse grootmeesters, Albertus en Thomas.

Paus Innocentius onderscheidt de straf van de persoonlijke zonde van die van de erfzonde: deze laatste wordt enkel gestraft met de beroving van de Gods aanschouwing. St. Thomas redeneert uit het begrip van de erfzonde als beroving, en mede uit het principe van de H. Schrift, dat de straf volkomen evenredig is aan de zonde, en komt tot de conclusie, dat er voor de ongedoopte kinderen een speciale toestand en een speciale plaats is: zij zullen beroofd zijn van de eeuwige aanschouwing, en afgescheiden van God. Ze delen dus niet in zijn glorie maar genieten een natuurlijk geluk.

Sedert de dertiende eeuw, en afgezien van de geheel bijkomstige kwestie of het voorgeborchte van de kinderen een speciale plaats is, zijn er in de theologie twee richtingen te bemerken. De eerste aanvaardt de oplossing van St. Thomas, de tweede, vooral vertegenwoordigd door de H. Bellarminus, Estius, Bossuet, en kardinaal Noris (vier grote bewonderaars van Augustinus), blijft het houden met de oplossing van de bisschop van Hippo.

Voor het Eerste Vaticaans Concilie was er een dogmatisch schema met betrekking tot dit onderwerp. Daarin wordt gezegd: "Wie sterft in dadelijke doodzonde, is uitgesloten uit het koninkrijk van God en zal voor eeuwig de pijnen doorstaan van de Gehenna, waar hoegeenaamd geen verlossing meer is; wie alleen met de erfzonde sterft, zal beroofd zijn van de gelukzalige aanschouwing Gods."

Geen positieve bestraffing

Zo we dan, voorgelicht door de principes uit de Heilige Schrift, de kerkelijke overlevering en de uitspraken van het leergezag, de toestand van hen die alleen in de erfzonde sterven, van naderbij beschouwen, zal moeten worden toegegeven, dat er geen positieve bestraffing is, geen helle vuur, geen foltering, ook geen zachtere vorm van positieve pijn. De reden daarvoor is, dat de vergelding na dit leven evenredig is aan de werken van eenieder en waar geen dadelijke, of eigenlijke persoonlijke zonde is, daar is

geen materie voor positieve bestraffing. Zoals St. Thomas zegt, kan niemand in het goed, dat tot zijn natuur behoort, gestraft worden of schade lijden, tenzij voor een zonde die hij in zijn eigen persoon heeft bedreven en waarvoor hij in zijn persoon voor de gevolgen moet instaan.⁷

Anderzijds is deze toestand een ware damnatio of verdoemenis. Het is de beroving van de eeuwige gelukzaligheid, het enige reële einddoel waartoe de hele mensheid in de eerste Adam was geroepen, en waartoe zij in Christus is hersteld en verlost. Dit is de betekenis van de uitspraken van de kerkelijke concilies, die de leer van de erfzonde en van de uitersten hebben geformuleerd. Er is geen tussentoestand tussen het leven in de aanschouwing Gods en de eeuwige uitsluiting uit het Godsrijk. (Concilie van Carthago, 418). In deze zin spreken de concilies van Lyon en van Florence van neerdaling in de hel (in infernum) van de beide categorieën van verworpenen, en Pius VI van de poena damni, d.i. de verdoemenis.⁸

Geheimnisvol voorzeker is deze uitsluiting uit het eeuwig zalig leven van hen die geen persoonlijke zonde hebben bedreven, maar dat is het geheimenisvolle van de erfzonde zelf en van haar voortzetting in heel de menselijke natuur. Wil men derhalve dit mysterie in zijn echt

perspectief zien, dan zal men moeten erkennen, dat de damnatio of verdoemenis van hen die alleen in de erfzonde sterven, zo echt en waarachtig is, als de erfzonde echt en waarachtig het begrip van zonde realiseert. Ze is geen daad, geen bedreven zonde, geen persoonlijk vergrijp, maar een beroving van boven- en buitennatuurlijke gaven van God, vanwege de zonde van het stamhoofd Adam. Zo heeft ook haar gevolg in het ander leven, of de uitsluiting uit het koninkrijk van God, het karakter van een beroving; zij is geen positieve pijn of kwelling in het subject, maar het gemis van een geheel onverdiend en opperst geluk, waartoe het subject als lid van de verlostte natuur door God geroepen was.

Onmetelijk verlies

Weer stoot men hier op het groot beginsel, reeds meerdere malen door ons vermeld, dat de dood de staat bestendigt waarin de mens zich bevindt wanneer hij zijn eeuwigheid ingaat; het voorgeborchte van de kinderen is de staat van erfzonde in de eeuwigheid. Objectief beschouwd is deze beroving een onmetelijk verlies, en de zwaarste van alle mogelijke straffen; subjectief beschouwd is zij, zoals St. Thomas terecht zegt,⁹ de zachtst denkbare straf: zo zou het ook een zwaardere straf zijn, beroofd te worden van een huis of akker die u toekomt, dan van

een koningskroon die u niet toekomt; of in het algemeen gesproken, de zwaarte van de straf is af te meten naarmate men beroofd wordt van iets dat eigen bezit en natuurlijk recht is. Het eeuwig leven in God echter is een zuiver bovennatuurlijke gave, en het subject waarover het hier gaat, heeft persoonlijk geen middel om dit einddoel te bereiken.

Zo men dit voor ogen wil houden, dan wordt de vraag in welke mate de aldus beroofden zich bewust zijn van de oorspronkelijke en in Christus terug verworvene roeping tot een aandeel in Gods eigen geluk, helemaal onbelangrijk. Enkele theologen, ook St. Thomas,¹⁰ zijn van mening dat de kinderen zich van deze beroving zelfs niet bewust zullen zijn, omdat zij het geloof niet hadden op aarde en deze bovennatuurlijke bestemming enkel door het geloof gekend is.

De voorstelling, die soms van het voorgeborchte van de kinderen wordt gegeven, alsof er voor dit soort mensen een laatste natuurlijke eindbestemming was, is niet overeen te brengen met de kerkelijke leer over de algemeenheid van zondeval en verlossing. "De ziel," aldus een geestelijke schrijver van onze tijd,¹¹ „die in het voorgeborchte gaat, wordt onmiddellijk verlicht over haar opperste einddoel; en zij ziet, dat het bestaat in een natuurlijke kennis en een natuurlijke liefde van God. Zij aanvaardt haar lot, ontvangt een natuurlijke liefde voor God, die haar bevredigt, ononderbroken is en al haar daden beheerst." Dit kan niet aangenomen worden, want alzo wordt het element: beroving, dat het wezenlijke van deze toestand uitmaakt, geheel uitgeschakeld.

1. Denz. n. 861
2. Denz. n. 796
3. Summa Theol. III, qu. 68, a. 2.
4. Concilie van Lyon, 1274; van Florence, 1439. Denz. n. 464, 693.
5. Cajetanus, Comment. In III, qu. 68, a. 11.
6. Athenagoras, Legatio, P.G. II, 1001; S. Gregorius v. Naz., Oratio 40; Ambrosiaster, In Rom. 5, 12; S. Augustinus, De libero arbitrio, 3, 22, 66.
7. S. Thomas, De malo, qu. 5, art. 2.
8. Denzinger, n. 102, 464, 693, is26.
9. S. Thomas, De malo, qu. s, a. I, ad 3
10. S. Thomas, De malo, qu. 5. a. 4
11. A. Saudreau, Pensées sur le purgatoire, in La Vie Spirituelle, t. 41, 1934, blz. 144.

Hoop op verlossing

De tekst van de Internationale Theologische Commissie over het voorgeborchte is tot nu toe nog alleen maar in het Engels gepubliceerd en sinds 8 mei staat deze op de site van het Vaticaan. Vertalingen in het Italiaans en in het Frans werden aangekondigd maar zijn op dit moment nog niet beschikbaar.

Wij baseren ons bij deze studie op de Engelse versie van het document.

De leer van het voorgeborchte hoort bij wat de Kerk altijd heeft geleerd. Ze is een theologische conclusie uit twee waarheden die onwrikbaar vaststaan: de algemeenheid van de erfzonde en de noodzaak van het doopsel voor de kinderen die nog niet in staat zijn een bewuste keuze voor God te maken. Vanaf het begin van de Kerk hoort de leer van het voorgeborchte bij het geloofsgoed zonder dat ze zelf als dogma afgekondigd is. De katholieek die ze zonder reden afwijst en zich daarvan verwijderd zou vermetel zijn. Negentien eeuwen katholieke traditie spreken eensluidend over het harmonische

verband van dit onderdeel van de katholieke leer met andere dogma's en geloofspunten.

Nu constateren wij in het document "De hoop op verlossing voor kinderen die sterven zonder gedoopt te zijn" van de Internationale Theologische Commissie het afwijken van de leer van het voorgeborchte. De tekst zal beweren dat er voor het bestaan van het voorgeborchte geen fundamenten te vinden zijn in de openbaring en dat de uitsluiting van het heil van de kinderen die zonder doopsel sterven talrijke pastorale problemen oplevert.

Om deze schijnbaar belangrijke redenen zoekt de commissie naar een weg om de kinderen die van de genade van het doopsel verstoken blijven de hemel in te praten.

Pater Jürgen Wegner

Wil duidelijk uitgesproken

De wil van de Commissie is duidelijk uitgesproken. Het document van de Internationale Theologische Commissie zelf geeft de motivatie voor de verandering in de theologie. Ze beweert dat de leer van het voorgeborchte een te beperkte visie van het heil inhoudt, en dat de theorie van het voorgeborchte in strijd is met de nieuwe visie van de universele verlossing, die wil dat allen verlost worden, dat allen naar de hemel gaan.

Beslist heeft de Kerk altijd geleerd dat God wil dat alle mensen worden gered. De goddelijke heilswil is oprecht en ongeveer evenveel en bovendien ook efficiënt. Allen die daarom toestemmen in de goddelijke werkzaamheid zullen worden gered. Alleen voor de kinderen die sterven vóór ze een eigen keuze kunnen maken voor God en die niet gedoopt zijn, doet zich een theologisch probleem voor. Waar gaan deze zielen naar toe?

In het hier te behandelen document zoeken moderne theologen naar een weg om de kinderen van de bovennatuurlijke zaligheid te verzekeren. De conclusie zal zijn dat de leer van het voorgeborchte als achterhaald moet worden beschouwd omdat het onterecht is deze kinderen die geen persoonlijke zonde hebben gedaan, eeuwig te straffen. Maar theologisch gezien stuit deze conclusie op moeilijkheden. Het theologisch probleem moeten wij bij dit onderzoek niet zoeken in de kwestie van het wel of niet bestaan van het voorgeborchte, maar in de aanval op twee waarheden die aan de basis staan van de leer over het voorgeborchte: die van de erfzonde en die van de noodzaak van het doopsel. Zowel de een als de ander is door de Kerk in zeer verschillende en herhaalde definities veilig gesteld en wordt door de Kerk aan ieder katholiek voorgelegd als punt dat geloofd dient te worden wil men katholiek zijn. Het nieuwe document vervangt de traditionele leer van de erfzonde en de noodzaak van het doopsel door de leer van het universele heil naar voren te brengen.

Systematisch te werk

Op de eerste plaats ondermijnen de theologen de leer over de erfzonde en zetten ze opzij. Ze gaan systematisch te werk en beginnen met het kwaad in

de wereld te beschrijven: "Reeds in het Oude Testament wordt de alles doorringende aard van de menselijke zonde in bijna ieder boek vermeld. Het boek Genesis bevestigt dat de zonde zijn oorsprong niet vindt bij God maar bij menselijke wezens, omdat God alles schiep en zag dat het goed was (vgl. Gen. 1, 31). Vanaf het ogenblik dat het menselijk ras zich begon te vermenigvuldigen op de aarde moest God rekening houden met de zondigheid van het mensdom: "De Heer zag dat de verdorvenheid van de mens groot was op aarde, en dat iedere voorstelling van de gedachten van zijn hart slechts voortdurend kwaad was"...(Nr 53) Verder spreekt het document van Noë en de zondvloed, citeert het gebed van Salomon, geeft de woorden van Job, die allen spreken van zonde, maar laat geen enkel woord los over de eerste zonde en haar gevolgen. Nergens is er sprake van Adam, van zijn zonde en van de gevolgen voor het menselijk geslacht. Geen enkele verwijzing naar het begin van de geschiedenis van de zonde, geen aanduiding van de erfzonde en de gevolgen voor het hele mensengeslacht. Er is sprake van God die de zondigheid van de mensen gewaar wordt, zonder dat er gezocht wordt naar de oorzaak van de zonde, naar begeerlijkheid, zwakheid van de menselijke natuur, boosheid.

Op een andere plaats in het document spreken de theologen over de universele heilswil van God: "De alomvattendheid van de verlossende wil van de Vader zoals gerealiseerd door de enige en universele bemiddeling van zijn Zoon, Jezus Christus, wordt sterk tot uitdrukking gebracht in de eerste brief aan Timotheus: "Dit is goed, en het is aanvaardbaar voor God onze Verlosser, die wil (thelei) dat allen gered worden en tot de kennis van de waarheid komen. ...deze zaligmakende wil (thelèma) verwijst naar een wil die oprecht is van de kant van God, maar waaraan soms weerstand geboden wordt door de mensen." (Nr 46) Duidelijk stellen zij dat God wil, dat alle mensen gered worden en dat deze goddelijke wil eerlijk is. Zeker duiden ze de mogelijkheid van de vrijwillige zonde aan door te zeggen dat de mensen 'soms' weerstand bieden aan de goddelijke wil.

Terwijl ze spreken over de vrijwillige en individuele zonde, zwijgen ze – of

loochen en zij - de erfzonde. Die is geen persoonlijke zonde. Ze wordt van Adam langs de weg van de voortplanting doorgegeven aan alle mensen. In Adam hebben dus alle mensen gezondigd. Allen – er is buiten Onze Heer en de Onbevleete Ontvangene geen uitzondering mogelijk – zijn geboren in de staat van de erfzonde.

Spreeken de theologen bewust van de mensen die 'soms weerstand bieden aan God' dan bedoelen zij niet de erfzonde die aan allen gemeen is maar de vrijwillige zonde die eigen is aan degene die met opzet ingaat tegen de geboden van God. Kleine kinderen die het doopsel niet hebben ontvangen, kunnen zich niet bewust tegen God keren. Ze hebben de erfzonde, maar niet de persoonlijke zonde. Omdat de theologen de realiteit van de erfzonde achterwege laten zijn, volgens hen, de kinderen helemaal rein en daarom verzekerd van het heil en de genade van God. God wil alle mensen redden! Deze logica is heel eenvoudig, maar verkeerd omdat men geen rekening houdt met de realiteit van de erfzonde.

Theologische redenen

De 150 theologen van de commissie hebben zich met de nieuwe thesissen tegenover 19 eeuwen kerkelijk leerambt geplaatst. Dit is een klaarblijkelijk feit. Hoe verklaren ze de nieuwe weg die ze zijn opgegaan? Hoe zullen ze hun handelwijze uitleggen en welke middelen gaan ze gebruiken? Hoe gaan ze te werk om hun a-priori theologisch te onderbouwen en voor welke methode gaan ze kiezen? Volgens eigen zeggen willen zij zich baseren op de Heilige Schrift en definiëren de taak van de theoloog als volgt: "De voornaamste taak van de theologie is daarom te luisteren naar het Woord van God. De theologie luistert naar het Woord van God, tot uitdrukking gebracht in de H. Schrift om het liefdevol over te brengen aan alle mensen." (Nr 4) Het woord van God is en was altijd de basis en het uitgangspunt voor alle theologie. "Sola scriptura" is echter een protestants principe. De Kerk kent naast de Schrift de traditie en het kerkelijk leergezag. Hier wordt de studie van de Heilige Schrift absoluut op de eerste plaats gesteld. Het belang van de beide bronnen van het geloof die naast de Schrift deel uitmaken van de theolo-

gische discipline worden door de theologen geminimaliseerd. De commissie eist bovendien dat deze bronnen worden herzien. Duidelijk stelt nummer 7 dat "de leer die de noodzakelijkheid van het doopsel weer bevestigd heeft, opnieuw geïnterpreteerd moet worden" (Nr 7) en nummer 10 eist de geloofwaardigheid van de getuigen van de traditie te onderzoeken en vraagt om na te gaan wat zij met hun woorden wilden uitdrukken. "Daarom is er een hermeneutische beschouwing nodig over de vraag, hoe het getuigenis van de traditie (Kerkvaders, het leergezag, de theologen) de bijbelteksten en leerstellingen las en gebruikte met betrekking tot het probleem dat in behandeling is genomen." (Nr 10) Er is dus niet meer sprake van de traditie zelf die als zodanig wordt aanvaard, maar veeleer van de getuigen van de traditie en van hun manier om de teksten van de Schrift te lezen en uit te leggen. Voortaan wordt de vraag gesteld hoe deze of gene kerkvader, deze of gene paus of heilige de Schrift heeft gelezen en waarom hij ze zo en niet anders heeft begrepen. De teksten zijn onderhevig aan het oordeel van de theoloog. Op zich hebben ze geen waarde, maar hun waarde is afhankelijk van de appreciatie door de theoloog.

Historische samenhang

Een voorbeeld: het Concilie van Florence legt vast: "Voor de kinderen is er geen andere mogelijkheid om het heil van God te verkrijgen dan alleen het sacrament van het doopsel, waardoor zij aan de macht van de duivel worden onttrokken en worden aangenomen als kinderen van God. Er is geen andere middel om de kinderen te hulp te komen dan dit sacrament." De zin van de woorden is duidelijk en niemand kan bij het lezen twijfelen aan de bedoeling van het concilie. Onze huidige theologen leggen deze tekst uit in nummer 29: "Het geloof van de katholieke Kerk, dat het doopsel noodzakelijk is voor de zaligmaking werd krachtig tot uitdrukking gebracht in het decreet voor de Jacobieten bij het Concilie van Florence in 1442: "Er is geen andere weg om (kleine kinderen) te hulp te komen dan het sacrament van het doopsel, waardoor zij ontruikt worden aan de macht van de duivel en aangenomen worden als kinderen van God". Deze leer houdt

een zeer levendig inzicht in van de goddelijke steun, getoond in het stelsel van de sacramenten, door Christus ingesteld; de Kerk kent geen ander middel dat kleine kinderen zeker toegang zou geven tot het eeuwig leven." Zeker trekken ze de uitspraak niet in twijfel. Ze willen hem echter ook niet letterlijk opvatten. Er moet iets gevonden worden om aan de zin van de woorden te kunnen ontsnappen. Daartoe beweren zij dat men de tekst in de tijd waarin die is geschreven moet plaatsen. Zijzelf loven de grote waardering die de concilievaders van toen hadden voor het sacrament dat door Christus is ingesteld. De hoge waardering voor het sacrament schrijven ze echter niet toe een bijzondere graad van piëteit, maar aan het onvermogen andere middelen en wegen te vinden waardoor de kinderen zouden kunnen worden gered. Met een onderton van spot spreken ze over het verleden en doen ze geloven dat al lang achterhaald is. Dit wederom is niet waar: de leer van het voorgeborchte is algemeen aanvaard tot in onze tijd. Met de hermeneutiek hebben theologen nieuwe wegen ontdekt en zullen ze bijgevolg tot nieuwe verbazingwekkende conclusies komen.

Contradictie

Ze kiezen paus Pius XII die de hermeneutische studies heeft aangemoedigd tot patroon en misbruiken de autoriteit van hem die in zijn toespraak tot de vroedvrouwen op 29 oktober 1951 leerde wat zij nu niet meer willen aanvaarden: "Als hetgeen Wij tot nu toe zeiden, betrekking heeft op de bescherming van de zorg voor het natuurlijk leven, dan geldt die des te meer voor het bovennatuurlijk leven, dat de nieuwgeborenen bij het doopsel ontvangt. In de huidige heilseconomie bestaat er geen ander middel om dit leven aan het kind, dat nog niet het gebruik heeft van zijn verstand, mee te delen. En toch is de staat van genade op het ogenblik van sterven volstrekt noodzakelijk voor de zaligheid : zonder deze is het onmogelijk te geraken tot het bovennatuurlijk geluk, tot de zalige Godsanschouwing. Voor een volwassene kan een acte van liefde voldoende zijn om de genade te verkrijgen en het ontbrekende doopsel te vervangen. Voor de nog niet geborenen of voor de pasgeborenen staat deze

weg niet open." Pius XII zegt dat er geen andere weg is en zij staan erop dat Pius XII studies zoals die van hen heeft aangemoedigd.

Net als de theologen durven zij Pius XII in te roepen om hem dan, zonder opgave van redenen tegen te spreken, schrikken zij niet ervoor terug de duidelijke richting die de leer van de Kerk op dit punt heeft genomen in het document weer te geven: "Voorafgaand aan het Eerste Vaticaans Concilie, en weer voorafgaand aan het Tweede Vaticaans Concilie, was er een grote interesse in sommige kringen om de katholieke leer over deze zaak te definiëren. Deze interesse werd duidelijk in het herziene schema de dogmatische constitutie, De doctrina catholica, voorbereid voor het Eerste Vaticaans Concilie (maar waarover niet gestemd werd door het Concilie), dat het lot van de kinderen die stierven zonder doopsel voorstelde als tussen dat van de verdoemde, aan de ene kant, en dat van de zielen in het vagevuur en de zaligen, aan de andere kant: "Etiam qui cum solo originali peccato mortem obeunt, beata Dei visione in perpetuum carebunt". (Nr 27) In plaats echter van een logische conclusie te trekken uit het voorgezegde stellen zij hun oppositie ten toon: "In de 20ste eeuw, echter, zochten de theologen het recht om nieuwe oplossingen aan te nemen, inclusief de mogelijkheid dat Christus' volledige verlossing deze kinderen bereikt." (Nr 27)

Reïnterpretatie

De theologen proberen echter niet alleen het magisterium van de Kerk en de traditie opzij te schuiven. Niet alleen de definities van de verschillende concilies en de uitspraken van de kerkvaders en heiligen belemmeren de nieuwe uitleg. Verschillende teksten in de Schrift zelf zijn uitermate duidelijk en laten zoals ze staan opgeschreven geen interpretatie toe. Onder meer is hier te noemen de brief van St. Paulus aan de Romeinen: "Zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen en door de zonde de dood, zo ook is de dood over alle mensen gekomen, omdat allen in hem hebben gezondigd." (Rom. 5, 12) In de tekst wordt duidelijk dat de zonde van Adam alle mensen treft. Het gaat bij de zonde van Adam niet om een persoonlijke zonde, door het individu willens

en wetens bedreven, maar om de zonde van Adam die op een mysterieuze wijze doorwerkt op alle mensen. Ze kenmerkt het bestaan van iedere mens – in hem hebben allen gezondigd – en niemand kan zich aan de lotsverbondenheid met Adam onttrekken. Iedereen deelt vanaf het eerste moment van zijn leven, ook al heeft hij nog geen enkele persoonlijke zonde bedreven, vanwege zijn afstamming van Adam, in de straf voor de zonde en in de dood. Daar hebben de theologen geen boodschap meer aan. St. Paulus zal anders worden vertaald. “Door een mens is de zonde in de wereld gekomen en door de zonde de dood, omdat allen hebben gezondigd.” Onmiddellijk valt ons op dat de woorden ‘in hem’ uit de zin zijn verdwenen. Juist die woorden die verwijzen naar de erfzonde. Het ‘in hem’ dwong de lezer bij de lezing om de straf en de dood voor allen in verband te brengen met de eerste zonde van Adam. In de voetnoot 82 van het document verklaren de theologen hoe en waarom deze zin is veranderd: “In de Westerse Kerk, werd de Griekse frase eph’hô begrepen als een betrekkelijke bijzin met een mannelijk voornaamwoord, verwijzend naar Adam... Eph’hô zou betekenen dat Paulus een gevolg tot uitdrukking brengt, de consequentie van Adams noodlottige invloed op de mensheid door de bekrachtiging van zijn zonde in de zonden van alle individuen”. In de nieuwe lezing zonder ‘in hem’ staat de deur open voor een volledig nieuwe uitleg: Adam heeft het eerst gezondigd. Maar de zonde van Adam blijft zijn eigen persoonlijke daad zonder dat er enig verband is met het leven van de mensen die Adam volgen. Wie na Adam zonde doen, wie uit vrije wil en dus persoonlijk één van de wetten van God overtreedt, stemt door te zondigen in met de zonde van Adam. Hij maakt zich de zonde van de eerste mens eigen en legt door zijn persoonlijke daad vrijwillig een band met Adam. Volgens de nieuwe lezing ontstaat dus het band tussen gelovige en Adam pas op dat moment op dat de mens in zonde valt. Omdat nu de kinderen, die om reden van hun zeer jonge leeftijd nog geen zonde kunnen doen, dit band niet zelf kunnen leggen kunnen zij ook niet gestraft worden voor de zonde van Adam. Ze vallen buiten de wet van de zonde en mogen daarom rechtstreeks

de hemel in. Zeker hadden ze gezondigd als ze de nodige leeftijd hadden bereikt. Maar ze hebben geluk gehad en zijn vroeg genoeg gestorven. De erfzonde wordt volgens deze ‘nieuwe’ theorie (die bovendien door de Kerk is veroordeeld) dus niet meer doorgegeven door de voortplanting maar gewoon door de nabootsing.

Betekenis van het doopsel

Langs dezelfde weg verklaren de theologen de plaatsen in het Nieuwe Testament die spreken over de noodzaak van het doopsel: “De talrijke vermelding van het doopsel in het Nieuwe Testament, brengen in hun verscheidenheid de verschillende dimensies van de betekenis van het doopsel tot uiting, zoals die verstaan werden door de gemeenschap van de eerste christenen.” Hier is het evangelie niet meer woord van God, uitspraak van Christus die door de heilige schrijvers trouw werden doorgegeven, maar alleen nog uitleg van hoe de eerste christenen het geloof van Christus begrepen en beleefden. Dat treft vooral de meest duidelijke uitspraken van Christus in het derde hoofdstuk van het evangelie van Johannes. Jezus spreekt met Nicodemus over de noodzaak om wedergeboren te worden wil men het rijk der hemelen binnengaan. “Voorwaar, voorwaar ik zeg u: zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, kan hij niet ingaan in het koninkrijk Gods.” (Joh. 3, 5) Deze woorden weerspiegelen volgens de theologen enkel en alleen wat de christenen uit de woorden van Jezus hebben begrepen. Wat Christus werkelijk heeft gezegd blijft in het duister, dat kunnen wij niet weten. Wat opgeschreven staat, is, wat de eerste christenen van de woorden van de Heer hebben gemaakt. Onze opgave zal het vervolgens moeten zijn om na te gaan of de interpretatie van de christenen overeenstemmen met de echte leer van de Heer.

Nieuwe constructie

Tot hier hebben wij gezien hoe in het document over het voorgeborchte alle hinderpalen voor de nieuwe leer opzij worden geruimd. Nu moeten wij kijken op welke fundamenteen deze leer komt te staan. Een eerste pilaar zal zijn de leer van de hiërarchie van de waarheden, die verschil maakt tussen belangrijke en minder belangrijke waarheden in de

Schrift. Waar er een schijnbare botsing is tussen twee verschillende waarheden zal er volgens deze theorie de belangrijkste waarheid de voorrang moeten krijgen, terwijl de minder belangrijke waarheid tussen haakjes komt te staan. Tijdelijk zal dus de een of andere waarheid moeten worden uitgeschakeld. Te bepalen welke waarheid belangrijk is en welke niet, is overgelaten aan het oordeel van de theoloog. Die zal de schijnwerper op de verkozen waarheid richten, ze naar voren brengen en alles beoordelen vanuit deze waarheid. De theologen van de Internationale Theologische Commissie zullen deze methode handhaven bij de uitwerking van het document. Ze zullen hun licht doen schijnen op een passage uit de Schrift. De rest van de Schrift zal vervolgens worden gezien door de bril van deze passage. Op deze manier zal de Commissie methodisch te werk gaan. Volgens hen is de eerste en hoogste waarheid die ons in de Schrift wordt voorgesteld, waarin men het hele Nieuwe Testament zou kunnen samenvatten de uitspraak van Sint Paulus: “Waar de zonde heeft gewoekerd, werd de genade mateloos.” (Rom 5, 20) Ten overstaan van deze waarheid schijnt de leer van het voorgeborchte grenzen te stellen aan de overvloeiende genade, omdat er zielen zijn die geen voordeel uit deze genade kunnen trekken. Voor wat onze studie betreft zou dus de fundamentele waarheid, die werkelijk belangrijk is, die zijn van de genade die overal moet vloeien, terwijl het voorgeborchte minder belangrijk is. Daarom moeten wij deze leer opzij zetten.

Universele Verlossing

Een tweede punt in de verklaring van de afschaffing van het voorgeborchte is de leer van de universele verlossing. In nummer 9, punt vier, zegt de Commissie met verwijzing naar de bijbelse plaatsen: “Christelijke hoop gaat absoluut uit boven menselijke hoop (vgl. Rom. 4, 18-21); christelijke hoop is, dat de levende God, de Redder van heel de mensheid (vgl. 1 Tim. 4, 10) zijn glorie zal delen met alle mensen en dat allen zullen leven met Christus (vgl. 1 Tess. 5, 9-11; Rom. 8, 2-5, 23-25), en christenen moeten bereid zijn een verklaring te geven van de hoop die zij hebben (vgl. 1 Petr. 3, 15)”. Wij zouden dit idee het leidmotief kunnen noemen van het

hele document. "Er is een fundamentele eenheid en solidariteit tussen Christus en het hele menselijke ras. Door zijn Menswording heeft de Zoon van God zichzelf, op een bepaalde manier ("quodammodo"), verenigd met ieder menselijk wezen (Vaticanum II, Gaudium et Spes, nr. 22). Daarom is er niemand die niet aangeraakt wordt door het mysterie van het vleesgeworden Woord. De mensheid, en werkelijk de hele schepping, is objectief veranderd door het feit zelf van de Menswording..." De tekst van nummer 88 is genomen uit de Constitutie Gaudium et Spes (Over de Kerk in de wereld van deze tijd) van het Tweede Vaticaans Concilie. Toen heeft hem de theoloog Karol Wojtyła in het conciliedocument ingevoegd. Uit zichzelf zijn de zinsneden zeer dubbelzinnig en kunnen worden uitgelegd in traditionele zin maar ook in de zin van de verlossing van alle mensen. Als hij eenmaal tot paus is gekozen maakt Karol Wojtyła de keuze voor de uitleg in de zin van de universele verlossing. Daarin verschillen de uitgangspunten van de traditionele en de moderne benadering van het voorgeborchte. Traditioneel vertrok de Kerk altijd van het feit van de zonde van Adam. Ieder mens is door de erfzonde aangetast. In het vervolg stelt zich de vraag naar de weg. Hoe terugkeren tot Christus? De middelen zijn voor de volwassen mens de bewuste ommekeer en de vrijwillige aansluiting bij Christus, voor de kinderen die nog niet in staat zijn om bewust voor God te kiezen het toedienen van het doopsel. Het document van de Internationale Theologische Commissie vertrekt van de tegenovergestelde kant. Zij zeggen: "Allen zullen deel hebben in de glorie van God". Het kan dus niet zijn dat de kinderen die zonder genade maar ook zonder goede (of slechte) daden worden geboren, verstoken gaan van de aanschouwing. Dus kan het voorgeborchte niet bestaan en moet er voor deze kinderen een mogelijkheid zijn om naar de hemel te gaan.

Genade is geschenk

De Commissie geeft verder aan waarom ze denkt het recht te hebben de leer van het voorgeborchte achterwege te laten en zich te keren naar een nieuwe, tot dan toe ongekende oplossing. De redenen die genoemd worden

zijn de tekenen des tijds. Ze zijn niet van theologische maar van pastorale natuur: het gevoel van de ouders en de moderne mentaliteit die zich hoe langer hoe meer richt naar een subjectief recht. "Ouders ondervinden veel verdriet en schuldgevoelens wanneer zij niet de morele verzekering hebben van de redding van hun kinderen, en de mensen vinden het in toenemende mate moeilijk te aanvaarden dat God rechtvaardig en barmhartig is als Hij kinderen, die geen persoonlijke zonden hebben, uitsluit van het eeuwig geluk, of zij nu christen zijn of niet." (Nr 2) Wederom laten de theologen een belangrijke waarheid achterwege. De genade is een volkomen vrije gave Gods. God geeft ze waar en aan wie hij wil. Geeft Hij ze niet doet Hij niemand onrecht. Ontvangt een mens wat God vrijwillig wil geven, maar waar niemand recht op heeft, kan de evenmens niet ook dezelfde gave voor zich eisen. Geeft de vader in een gezin uit vrije wil en zonder enige noodzaak aan zijn kinderen geschenken, heeft geen kind het recht evenveel of hetzelfde te verlangen als zijn broeder. Juist dit argument wordt hier gebruikt: hoe is het mogelijk dat God aan de ene de eeuwige zaligheid geeft, terwijl hij aan de andere alleen maar de natuurlijke zaligheid doet toekomen? Hier is duidelijk de eis dat God 'recht' moet doen gelden, allen gelijk moet behandelen en aan allen dezelfde en alle voorrechten moet toestaan.

De uitdrukking "tekenen des tijds" kunnen we terugbrengen naar de verandering van de mentaliteit in de moderne mens. Verandering die zich weerspiegelt in de theologie en de liturgie van de laatste 40 jaren. De theologie is terecht gekomen in een cirkel en vindt daar geen weg meer uit. Ze kan bepaalde realiteiten niet meer aanvaarden en spreekt er bijgevolg niet meer over. Het ontstane vacuüm vult ze met een nieuwe leer die beter past bij de smaak en bij het gevoel van de moderne mens. In het vervolg vertaald ze de nieuwe leer naar de nieuwe liturgie. En zoals wij in de nummer 5 van het document zien wordt dan de nieuwe liturgie zijnerzijds weer bevestiging van de nieuwe mentaliteit. "Er is zelfs een belangrijke liturgische ontwikkeling geweest door de invoering van begrafenissen voor kinderen die stierven zonder het doopsel. We bidden niet voor hen die verdoemd zijn. Het Romeins

Missaal van 1970 introduceerde een begrafenismis voor ongedoopte kinderen, wier ouders de bedoeling hadden hen te laten dopen. De Kerk vertrouwt deze kinderen, die ongedoopt stierven, toe aan de barmhartigheid van God. In haar Instructie over het Doopsel van de Kinderen, herbevestigt de Congregatie voor de Geloofsleer dat: "betreffende de kinderen die sterven zonder het doopsel te hebben ontvangen, de Kerk hen alleen kan toevertrouwen aan Gods barmhartigheid, zoals zij daadwerkelijk doet in de begrafenisisritus die voor hen is ingesteld". De Katechismus van de Katholieke Kerk (1992) voegt hieraan toe: dat: "de grote barmhartigheid van God die wenst dat alle mensen zalig zullen worden (1 Tim. 2, 4), en de tederheid van Jezus voor kinderen, die Hem deed zeggen: 'Laat de kinderen tot Mij komen, verhinder ze niet' (Mark. 10, 15), staat ons toe te hopen dat er een heilsweg is voor de kinderen die zonder het doopsel gestorven zijn". (Nr. 5)

Conclusie

De studie van het document van de Internationale Theologische Commissie toont een duidelijke breuk met de traditie zowel wat de leer als ook wat de werkwijze betreft. Ze vertrekt vanuit een nieuwe visie om terug te keren naar de nieuwe visie. Slechts terloops gaat ze in op de bestaande leer. Traditionele argumenten worden door nieuwe methodes verwijderd en vervangen door pastorale redeneringen. Deze zijn misschien vandaag van toepassing maar worden in de toekomst gemakkelijk vervangen. Eens te meer openbaart een document vanuit Rome niet slechts in hoever men zich op doctrinair gebied heeft verwijderd van wat katholiek is, maar ook hoe weinig waardering, belangstelling en liefde is voor de Kerk die door Christus en niet door de mensen is gesticht.

Om een bespiegeling te beginnen over de apologetiek (apologie is de presentatie en verdediging van het geloof) is het 't beste haar natuur, haar doel en haar methode uit te leggen. Maar omdat de apologetiek een wetenschap is, heeft deze uitleg noodzakelijkerwijs een technisch en abstract kantje

Wat is een apologetiek?

De apologetiek staat slecht bekend. Men zegt graag van een geschrift met wetenschappelijke of historische pretentie, dat het "apologetisch" is, om te onderstrepen dat het als doel heeft vooroordelen te bevestigen. Deze minachting is om twee redenen verkeerd: de apologetiek is op de eerste plaats een serieuze en goed geargumenteerde wetenschap; de kunst die er gebruik van maakt, die men "apologie" kan noemen, is in werkelijkheid van een dagelijks gebruik.

Laat ons allereerst proberen uiteen te zetten wat de apologetische wetenschap is. Vervolgens zullen we een kort uitstapje maken naar het domein van de kunst die het toepast op de concrete gevallen.

De goddelijke Openbaring is, op zich, essentieel bovennatuurlijk, en stelt ons mysteries voor die niet door het

verstand te bewijzen zijn. Men kan er slechts in toestemmen door het geloof. Het geloof is een beweging van het verstand dat de goddelijke waarheid onder de invloed van de genade aanneemt.

Het is dus onmogelijk de inhoud van de geloofsartikelen rationeel aan te tonen. Zoals de H. Thomas het zegt, de theologie zal wetenschappelijk de samenhang van de mysteries aantonen, ze zal uitleggen hoezeer de geheimen aangepast zijn aan het goddelijk Wezen en aan de menselijke natuur, zal tonen dat de tegenwerpingen die tegen hen worden aangevoerd verkeerd zijn of verstandelijk niet bewezen kunnen worden en niet bewijsbaar zijn. Maar de theologie zal op geen enkele manier de goddelijke mysteries wetenschappelijk bewijzen: zij ontvangt ze nederig van het goddelijk geloof zelf.

Maar God, maker van de openbaring en van de genade is tegelijkertijd God schepper en maker van de natuur. En Hij kan niet met zichzelf in tegenspraak zijn. Als dus het geloof staat boven de geschapen en begrensde rede die de Schepper in de menselijke natuur heeft gelegd, als het deze rede oneindig te boven gaat door ze te verlichten met een bepaalde deelname aan het goddelijke verstand zelf, kan dit zelfde geloof de rede toch niet tenietdoen, haar niet tegenspreken, tegen haar ingaan.

Het geloof moet redelijk zijn

Het feit van het geloven moet dus redelijk zijn. We zeggen niet dat het geloof het resultaat moet zijn van een zuiver rationele akte: dat zou gelijk staan aan het ontkennen van de essentiële bovennatuurlijkheid van dat geloof, vrucht van de genade. We zeggen echter dat alvorens een akte van geloof te stellen, en zelfs na hem gesteld te hebben, het noodzakelijk is dat het feit zelf van hem te stellen redelijk is en blijft.

Dat is wat de theologen noemen "de geloofwaardigheid" van het katholieke geloof. Het is niet de rede die zegt dat het geloof waar is: dít is de bovennatuurlijke en vrije toestemming van het geloof, die voortkomt uit de genade zelf van God. Maar de rede moet zeggen dat het ten aanzien van alle omstandigheden, redelijk is te geloven. Zij moet zelfs verduidelijken dat, als het gaat om een zuiver menselijk feit, de voorwaarden zodanig zouden zijn dat het absoluut verplicht is te geloven.

De apologetiek is precies de wetenschap die als voorwerp heeft alles wat raakt aan de "geloofwaardigheid" van het christelijk geloof methodisch te analyseren, om op een organische manier alle argumenten voor te stellen die bewijzen dat het redelijk is in de goddelijke Openbaring te geloven.

Abbé Grégoire Celier

Haar natuur

Haar doel

Haar methode

De grondslagen van het geloof

Maar om eenvoudig deze beweringen met betrekking tot het redelijke karakter van het geloof te plaatsen, is het noodzakelijk voorafgaande verstandelijke overtuigingen over bepaalde fundamentele onderwerpen te hebben. Bijvoorbeeld, een volledige atheïst en materialist heeft geen enkele reden om zich vragen te stellen over een eventuele goddelijke openbaring: als God niet bestaat, dan kan Hij zich ook niet openbaren.

Dus, aler zelfs het bewijs van de rationele geloofwaardigheid van het geloof in gang te zetten, is het nodig bepaalde logisch onontbeerlijke voorwaarden in de menselijke geest te vast te leggen. Bijvoorbeeld, dat God bestaat; dat God zich niet kan vergissen noch ons bedriegen; dat het menselijk verstand de waarheid kan bereiken, enz.

Dit vormt nog niet een deel van het bewijs van het feit dat het redelijk is te geloven in de christelijke openbaring. Dergelijke grondleggende bewijsvoeringen moeten plaatsvinden alvorens de afhandeling over het geloof kan inzetten. Als deze fundamentele niet gelegd zijn, zal de rest van de bewijs over de geest lopen als het water over de veren van een eend.

Deze noodzakelijkheid om de voorwaarden voor het bewijs te waarborgen is dringender voor de moderne geesten, geteisterd door het materialisme, het agnosticisme, het relativisme en het gebrek aan logica. Daarom, zelfs als deze voorwaarden strikt genomen niet behoren tot de onderwerpen van de apologetische wetenschap, dan zijn zij niettemin in de praktijk er zó mee verwant dat we ze kunnen beschouwen als de noodzakelijke inleiding van de apologetiek.

Begrip openbaring

Laat ons nu overgaan tot de inhoud van de apologetiek in letterlijke zin. Haar eerste deel, dat een filosofisch bewijs gebruikt, zal vaststellen en uitleggen wat een bovennatuurlijke openbaring kan zijn.

De apologeet houdt zich dus bezig met het begrip goddelijke Openbaring,

dat wil zeggen met het onderzoek van waarheden die voortkomen uit een speciale, onmiddellijke en bovennatuurlijke goddelijke inmenging. Het stelt vast dat God, opperste Waarheid, enerzijds aan de mens waarheden kan verkondigen die de aangeboren krachten van zijn begrip te boven gaan, en dat Hij hem anderzijds kan verheffen tot een volmaaktheid die hoger is dan de eisen van zijn natuur.

Dat noemen de christelijke theologen en filosofen, in navolging van de H. Thomas van Aquino, de obediëntie macht van het geestelijk scheepsel. Uit zichzelf kan dit scheepsel op geen enkele manier het bovennatuurlijke, het goddelijke bereiken. Maar er bestaat in zijn geestelijke natuur een aanrakingspunt, een aanhechtingspunt, een capaciteit om te ontvangen. Daar zal de Schepper gebruik van maken om het scheepsel aan zijn goddelijke natuur te laten deelhebben.

Gepastheid van de openbaring

Van de mogelijkheid van een openbaring gaat de apologeet over tot haar gepastheid.

Als het gaat om een openbaring van zeer verheven natuurlijke waarheden (over God, over de ziel, enz.), is de gepastheid relatief en moreel. De mens verkeert in een werkelijke toestand van zwakte. Daarom is het gepast dat God bepaalde waarheden die moeilijk te bevatten zijn, openbaart, als Hij wil dat deze waarheden "gemakkelijk, met een gehele zekerheid en zonder vermenging van dwaling door alle mensen gekend kunnen worden" (Eerste Vaticaans Concilie).

Als het nu gaat om waarheden uit de zuiver bovennatuurlijke orde, wordt de noodzakelijkheid van hun openbaring afgeleid van de hypothese dat de mens verheven is tot de bovennatuurlijke orde: als God ons in zijn intimiteit wil doen binnengaan, is Hij verplicht ons bepaalde mysteries van zijn Wezen te openbaren.

Als eenmaal de hypothese van een goddelijke openbaring gesteld is, zal de apologeet aantonen dat haar karakter natuurlijk verplicht is voor de mens,

omdat het scheepsel niet eigenmachtig kan beslissen welke weldaad het zal accepteren van de Schepper.

Opdat een dergelijke openbaring zich aan de mensen kan doen gelden, is het nodig dat zij er op zekere manier de goddelijke oorsprong van kunnen inzien. Natuurlijk is het geen kwestie van a-priori vast te stellen welke middelen de Schepper moet gebruiken om het gezag van zijn openbaring te doen erkennen. Maar, dit meer filosofische deel van de apologetiek kan enkele speculatief hypothetische richtsnoeren stellen, over de kwaliteiten die bijvoorbeeld een profetie of een wonder zou moeten bezitten, om met zekerheid de goddelijke oorsprong van een openbaring vast te stellen.

Bestaan van de openbaring

Nu de mogelijkheid van een openbaring is vastgesteld, rest te bestuderen of een dergelijke openbaring inderdaad bestaat. Dit onderdeel van de apologetiek is hoofdzakelijk van historische aard.

Er zijn twee methodes mogelijk voor dit bewijs: een progressieve methode en een regressieve methode. De progressieve methode bestaat erin van de Bijbel uit te gaan om te tonen dat God zeker een openbaring heeft aangeboden, dat deze openbaring de oprichting van een Kerk bevat, en tenslotte dat deze Kerk de rooms-katholieke Kerk is.

De regressieve methode bestaat erin uit te gaan van het feit zelf van het bestaan en van de heiligheid van de katholieke Kerk, om terug te gaan tot haar Stichter, en tenslotte aan te tonen dat Hij de Gezant is die door heel de Bijbel beloofd wordt. Deze twee methodes zijn even steekhoudend, en kunnen gebruikt worden volgens de temperanten van de apologeten en van de verschillende personen die belicht worden.

Goddelijk karakter

In dit gedeelte bestaat het essentiële van het bewijs in het wetenschappelijk vaststellen van het bestaan van de feiten, maar ook van hun zuiver goddelijk karakter. We zijn niet in de zuivere historie. De geschiedenis wordt immers door de apologeet aanvaard en toege-

past in het kader van zijn eigen wetenschappelijk bewijs, dat van een andere orde is.

Traditioneel vermeldt men drie groepen criteria (tekens, bewijzen, enz.) van het goddelijk karakter van de christelijke godsdienst.

De eerste omvat de uitwendige criteria, criteria dus die buiten de inhoud zelf van deze openbaring liggen. Het Eerste Vaticaans Concilie kwalificeert ze als "tekens die zeer duidelijk zijn en aangepast aan het verstand van alle mensen". Het zijn waarneembare, buitengewone feiten, onderscheiden van de openbaring zelf, maar eraan verbonden om er de bovennatuurlijke oorsprong van te bewijzen.

Dit zijn de profetieën van het Oude en het Nieuwe Testament.

Dit zijn de wonderen: fysieke wonderen (genezingen, opstandingen, enz.); psychologische wonderen (kennis van het geheim van de harten, ogenblikkelijk overgebrachte zeer verheven wijsheid, enz.); zedelijke wonderen (heiligheid van de Kerk, haar verbazingwekkende voortplanting, haar eenheid en haar bestendigheid, enz.).

De tweede groep omvat de criteria binnen de openbaring zelf. Dat zijn, bijvoorbeeld, de waarheid van de openbaring zonder vermenging met dwalingen; haar verstandelijke verhevenheid en haar zedelijke schoonheid; haar overeenkomst met de behoeften en de wensen van de mens; haar geschiktheid om de rechtschapenheid en de geestelijke grootheid te bevorderen, enz. Ook deze bovennatuurlijke tekens zijn buitengewoon machtig om de geesten en de harten te raken, en voldoen in een bepaald aantal gevallen, zonder dat de bedoelde persoon er overigens zin in hebben zich het hoofd te breken om wonderen en profetieën te onderzoeken.

De subjectieve criteria

De derde groep omvat meer speciale criteria, namelijk de inwendige en subjectieve criteria van degene die het apologetische bewijs ontvangt. Zij bestaan in effecten, in ons teweengebracht

door de genade, zoals verlichtingen, inspiraties, innerlijke impulsen.

Deze criteria zijn reëel, en men vindt ze heel vaak in de bekeringsverhalen. Maar ze zijn moeilijker te gebruiken bij een wetenschappelijk bewijs, in de mate waarin ze afhankelijk blijven van de persoon die ze ontvangt. Toch zou het dwaas en verkeerd zijn er uit principe aan voorbij te gaan.

"Men kan deze goddelijke begrippen op zichzelf ervaren", zegt ons de grote theoloog Suarez, "en van hun effecten heel sterk veronderstellen dat ze goddelijk zijn en van de goede geest komen; daarom rangschikt men ze onder de redenen die bijdragen aan de geloofwaardigheid van het geloof."

Als dit stadium is bereikt is het klassieke bewijs voltooid: er is aangetoond dat een openbaring mogelijk was, dat deze openbaring reëel en goddelijk bezwezen was, en dat de plaats waar deze openbaring geloofd en ontvangen moest worden de rooms-katholieke Kerk was.

Op de drempel van het geloof

De apologet heeft dus zijn wetenschappelijk werk voltooid, maar de persoon tot wie hij zich richt is nog niet noodzakelijkerwijs bekeerd. We hebben immers gezegd dat het geloof niet het (automatische, mechanische) resultaat van het apologetische bewijs is, maar een instemming van het verstand met de bovennatuurlijke waarheid van God onder de invloed van de genade.

Een ziel kan dus, aan het einde van een vlekkeloos apologetisch bewijs, het licht van de waarheid en de roep van de genade weigeren.

Het is de klassieke en zeer actuele tegenwerping: "Dat is jouw waarheid, maar wie bewijst me dat het dé waarheid is?"

Wij hebben een heel expliciet geval gekend in dit opzicht. Aan het eind van een zeer dringend en overtuigend apologetisch bewijs, ontsnapte de jonge man voor wie het bedoeld was door een plotselinge verandering van mening: "Dat is te logisch om waar te zijn!"

In dat stadium kan alleen het bovennatuurlijke leven van de apologet nog

werken: "Dit soort duivel wordt alleen verdreven door vasten en gebed."

In de huidige situatie van de Kerk, moet er vaak een speciaal hoofdstuk over de huidige crisis aan het klassieke bewijs toegevoegd worden. De uitdaging is, aan te tonen dat de Kerk die men aanduidt als ark van het heil zich werkelijk in crisis bevindt, zodanig dat men op z'n hoede moet zijn voor ernstige dwalingen en afwijkende houdingen, met inbegrip van de kant van leden van de kerkelijke hiërarchie, en dat deze Kerk niettemin goddelijk en geloofwaardig blijft.

In dit geval is het dikwijls gemakkelijker personen te treffen die, op een cultureel, historisch, politiek, artistiek, enz. vlak reeds hebben ontdekt dat in onze eeuw heel vaak, "de waarheid elders ligt". Omdat die personen zich al gedistantieerd hebben van de heersende illusie, zijn ze in het algemeen beter in staat om te begrijpen dat de Kerk geïnfilterd kan zijn zonder op te houden goddelijk te zijn.

Een apologetische kunst

Dit wetenschappelijk bewijs is eigenlijk het objectieve en speculatieve deel van de apologetiek. Welnu, de apologetiek (zoals trouwens de Geschiedenis, waarvan zij graag gebruik maakt) bezit een praktische, en zelfs artistieke dimensie. Het gaat er immers om, te putten uit het apologetisch arsenaal, niet om de geloofwaardigheid van het geloof in het abstracte te bewijzen, maar wel degelijk om een concrete persoon, met zijn verleden, zijn temperament, zijn noden en zijn vragen op de drempel van de Kerk te brengen.

Het is dus noodzakelijk zich aan te passen aan de tijd, aan de mode (cultureel, intellectueel, artistiek, gevoelsmatig, enz.) en aan de concrete en individuele personen. Want iedere ware en doeltreffende apologet (priester of leek) die werkt, niet om een zuiver idee te bekeren, een concept, een abstractie, maar wel degelijk een persoon, en meer dan dat, een ziel, met al haar bijzonderheden, behalve de zonde, door Onze Heer Jezus Christus geroepen tot de eeuwige zaligheid

Bekering van de H. Paulus

Ernest Hello

In het algemeen viert de Kerk het feest van een heilige alleen op zijn sterfdag, die voor haar de dag van zijn geboorte is.

Zij viert wel de geboorte van de H. Johannes de Doper, omdat hij al heilig was bij zijn geboorte.

Zelden viert zij één van de episoden van het leven van de heiligen, want het is zeldzaam dat één van de episoden van het leven van de heiligen doorslaggevend genoeg is om een jaarlijkse en plechtige bevestiging te verdienen.

Zij viert de bekering van de H. Paulus. Deze gebeurtenis biedt inderdaad één of meer-

dere buitengewone kenmerken. De bekering van de heilige Paulus is plotseling, geheel, definitief en prachtig. Zij is snel als de bliksem en onsterfelijk als de vreugde van de uitverkorenen. Zij heeft de charme van de snelheid, de charme van de totaliteit en de charme van de duur.

Passie voor verandering

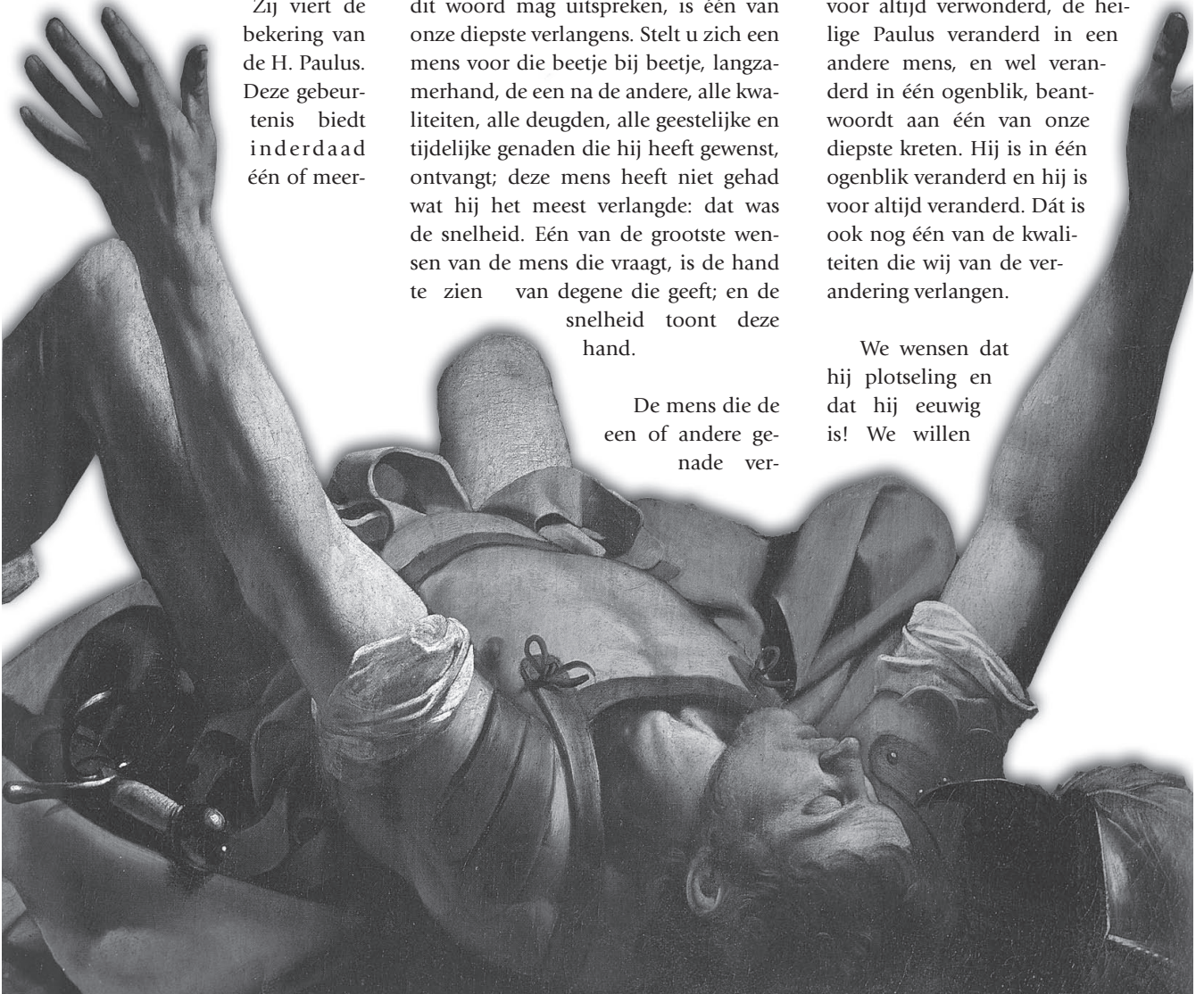
De menselijke ziel kent de behoefte, de liefde en de passie voor snelle veranderingen. De kortstondigheid, als men dit woord mag uitspreken, is één van onze diepste verlangens. Stelt u zich een mens voor die beetje bij beetje, langzamerhand, de een na de andere, alle kwaliteiten, alle deugden, alle geestelijke en tijdelijke genaden die hij heeft gewenst, ontvangt; deze mens heeft niet gehad wat hij het meest verlangde: dat was de snelheid. Eén van de grootste wensen van de mens die vraagt, is de hand te zien van degene die geeft; en de snelheid toont deze hand.

De mens die de een of andere genade ver-

langt, wenst deze genade om haarzelf; verder verlangt hij tegelijkertijd de daad van het schenken te voelen en de hand die schenkt te zien. De traagheid verbergt die hand en die daad; de snelheid laat ze zien. En de voornaamste wens van de mens die verlangt, is niet het geschenk te hebben, maar het te ontvangen uit de handen van de bliksem (??).

De heilige Paulus, geheiligd te midden van zijn woede, van het paard gestort, verblind door het licht en voor altijd verwonderd, de heilige Paulus veranderd in een andere mens, en wel veranderd in één ogenblik, beantwoordt aan één van onze diepste kreten. Hij is in één ogenblik veranderd en hij is voor altijd veranderd. Dát is ook nog één van de kwaliteiten die wij van de verandering verlangen.

We wensen dat hij plotseling en dat hij eeuwig is! We willen

dat de donderslag die plotseling klinkt, eeuwig klinkt. Er is nog iets wat wij willen. Met de snelheid van de oorzaak willen we de volheid van het effect. We willen dat de verandering van de veranderde persoon of zaak even compleet als snel is en even duurzaam als plotseling.

Weg van Damascus

Omdat de H. Paulus ons deze kenmerken biedt, zijn we hem dankbaar om de methoden die God bij hem heeft gebruikt. We zijn hem dankbaar, dat hij ons niet in het halve werk heeft laten smachten. Daarom is de weg van Damascus niet alleen als een historische plaats, maar als een spreekwoordelijke uitdrukking in de herinnering van de mensen gebleven. En dat is een groot

teken: zijn weg van Damascus vinden, dat is geslagen, gewaarschuwd, bekeerd en verpletterd worden. Als een feit onder de vorm van het spreekwoord in de menselijke taal is binnengedrongen dan betekent dit, dat het aan één van de diepe verlangens van de mens heeft beantwoord.

Heel dicht bij Damascus, op tien minuten afstand van de Zuidpoort, ziet men nog een twaalftal brokstukken van zuilen, die allemaal op dezelfde manier scheef staan. Deze plaats, die een weinig verhoogd is, lijkt op een bergje ruïnes. Daar werd de H. Paulus omvergeworpen. De christenen trekken er ieder jaar op 26 januari in processie heen. Van daaruit kwam St. Paulus de stad binnen en nam de straat die men de Rech-

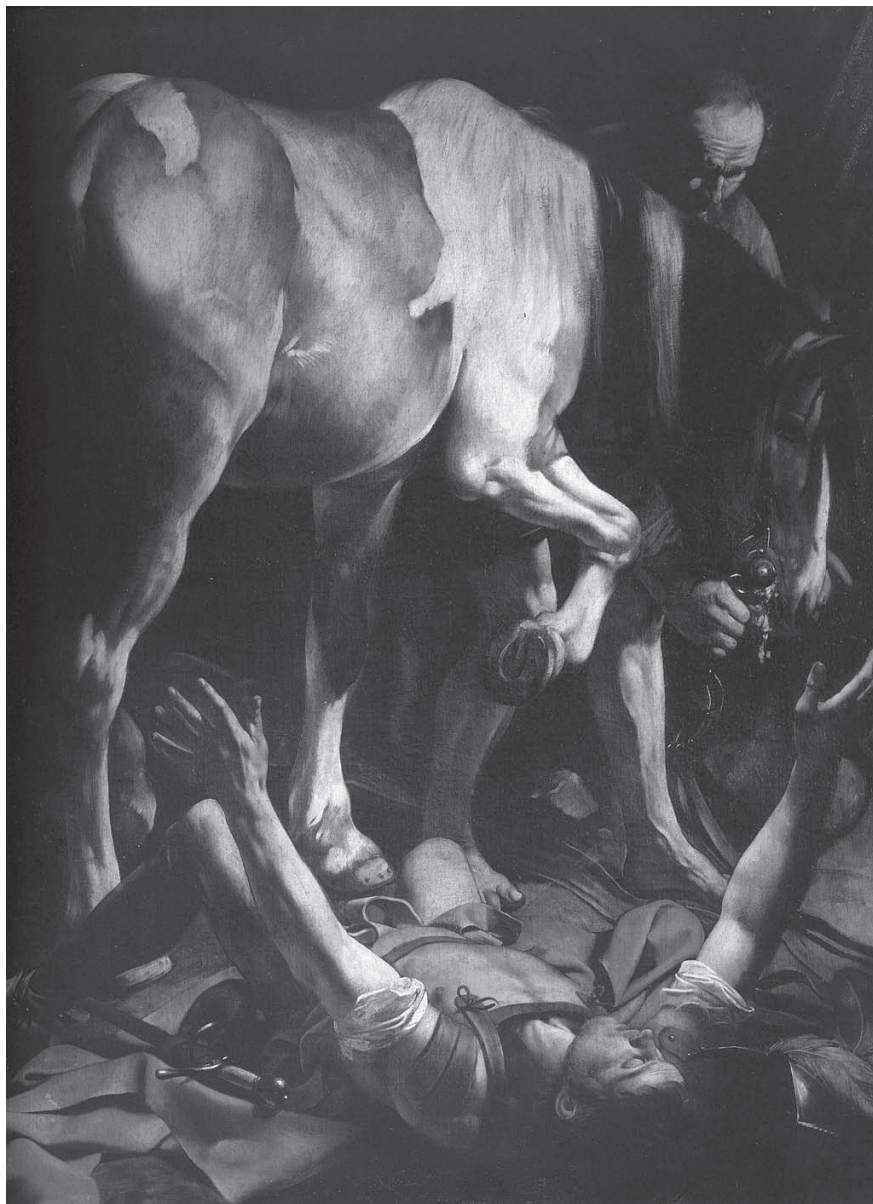
te straat noemt; de poort van St. Paulus wordt door bewoners de Oostpoort genoemd. De oude poort, zegt mgr. Mislin, is nog goed herkenbaar. Ze heeft drie bogen die op heel sterke pilaren rusten. Een toren verheft zich erboven.

Op de weg van Damascus was de H. Paulus, schijnbaar, in de slechtst mogelijk toestand om bekeerd te worden. Hij straalde dreiging en doodslag uit. Hij dorstte naar het bloed van de christenen. Het bloed van de H. Stefanus kleefde aan zijn handen; de H. Stefanus, de onschuldige jonge man die niets gedaan leek te hebben om enige antipathie op te wekken; de H. Stefanus, zijn jeugdvriend, zijn verwant; de H. Stefanus was onder zijn ogen gestenigd, met zijn instemming, met zijn hulp. Paulus bewaakte de kleren van de beulen. Wie weet of de afgunst, die afschuwelijke zaak, zijn hand niet had gewapend? Wie weet of de teleurstelling van geen antwoord te hebben kunnen geven aan de H. Stefanus, met wie hij gediscussieerd had, niet enigszins de reden vormde voor de haat van Paulus? Paulus was Farizeeër. Waartoe zijn de Farizeeërs niet in staat?

Paulus behoorde tot die vermaledijde sekte waartegen de directe en speciale verontwaardiging van Jezus Christus zich richtte. Toen de beulen van de H. Stefanus hun kleren aan de voeten van Paulus neerlegden, wilden ze daarvoor openlijk getuigen dat zij van hem, als vertegenwoordiger van de raad, het recht kregen om de martelaar te stenen. Ze wierpen op Paulus de plechtige en officiële verantwoordelijkheid van de executie. Volgens een traditie die door de H. Hiëronymus wordt vermeld, was het in deze contreien dat Kaïn zijn broer doodde. De eerste mens die door een mens gedood werd en de eerste martelaar die werd gedood door een jood, kwamen op dezelfde plaats om. De dood van de H. Stefanus ontleent aan dit verband een buitengewoon karakter, en de nabuurschap van Kaïn versombert nog de personage van Paulus.

Vijand van het licht

Naast haat had Paulus hoogmoed, en wat voor een hoogmoed! Farizeïsche hoogmoed! De hoogmoed die zo direct en zo speciaal weerstand biedt aan de

genade; de hoogmoed die men de persoonlijke vijand van het licht zou kunnen noemen. Nauwelijks onderwezen in de H. Schrift, was Paulus spontaan toegetreden tot de sekte van de Farizeeers. Vanaf zijn jeugd was de hoogmoed in het merg van zijn beenderen binnengedrongen; met de hoogmoed en de haat droeg hij de godslastering op zijn schouder. Hij was godslasteraar en aanstoker van de godslastering en vervolger van de waarheid. Al deze dingen waren onderhouden en heviger geworden in hem door een bezieling van vurige, woeste en onverbiddelijke woede. Het was niet de woede die voldoening vindt als zij schreeuwt; het was een bloeddorstige woede, die bloed had gedronken en er nog meer van wilde drinken. Het was de meedogenloze zucht van een hoogmoedige die tegelijk geletterd en wreed is, in wie de menselijke passies hijgen, om hem op te winden tot een fanatisme zonder pardon.

En dat is de uitgekozen mens.

Moeten we ons daarover verwonderen? Geenszins. God spuwt de lauwen uit; de H. Paulus was niet lauw. Er was in deze vurige en hartstochtelijke natuur een kostbare prooi voor al wie hem zou overmeesteren. Door de afschuwelijke en wrede realiteiten heen onderscheidde het oog van God in Paulus de mogelijkheden die slapen, maar die konden ontwaken. God, die zag waaraan Paulus schuldig was, zag met dezelfde blik waartoe de H. Paulus in staat was. De grote naturen hebben grote rijkdommen: ze veranderen zoals ze zijn; ze zijn onverzettelijk; ze veranderen totaal. De genade, die tot hen komt, maakt zich meester van hun aangeboren kwaliteiten; en, zoals ik al opgemerkt heb, de bovennatuurlijke werking neemt altijd een bepaalde gelijkenis aan met de natuur waarop zij zich toelegt.

Het karakter van de H. Paulus is ons geopenbaard door het karakter van de bliksem die op hem is gevallen. De bliksem is niet op dezelfde manier gevallen op de H. Augustinus. Maar de H. Augustinus was ook niet de H. Paulus. De zwakte en de kracht worden verschillend behandeld. De bliksem heeft niet tegen de H. Paulus gezegd: "Neem en lees". Zij heeft hem op de grond ge-

worpen en hem verblind. In alles wat de H. Paulus aangaat, is het plotselinge de overheersende toon. De H. Augustinus is aangetrokken door een boek; de Wijzen door een ster; de H. Paulus door de bliksem. De zon was ondergegaan toen een diepe slaap en een duistere vrees Abraham hebben aangegrepen; de stem uit de hemel sprak tot hem in de nacht. Paulus werd midden op de dag gegrepen, niet alleen, maar in het bijzijn van getuigen. Deze buitengewoon actieve en bekende man wordt gegrepen tijdens een actie, tijdens een reis, omgeven door vrienden. Hij, de man van de werkkraft, men zou zeggen dat hij is geheiligd door de kracht. Geen lange gesprekken, geen aarzelingen. De stem van boven begint met een streng en kort verwijt (en Paulus, de ogen gefixeerd op de gelukzalige verschijning, want Jezus Christus verscheen hem in zijn majesteit, antwoordde hem):

- Paulus, Paulus waarom vervolgt je Mij?

- Wie bent U, Heer?

- Ik ben Jezus van Nazareth, die je vervolgt.

- Heer, wat wilt U dat ik doe?

Man van de actie

Ziedaar de man van de actie! Gegrepen, verrast, omvergeworpen, verblind, met de bliksem geslagen, verliest hij geen seconde. Niet alleen verliest hij haar niet, maar hij brengt haar niet door in overdenking, noch in mediatie, noch zelfs in slechts innerlijke contemplatie. De H. Johannes, in een dergelijk geval, had niet de eerste minuut verloren; maar zijn activiteit zou waarschijnlijk tenminste een seconde zijn blijven steken in het domein van de geest. Sint Paulus is zozeer de mens van de daad en van alle daden, dat hij dadelijk, hier en nu, een praktische, uitwendige roeping nodig heeft. Hij zal Jezus van Nazareth niet meer volgen. Wat moet hij dan doen? Deze vraag komt dadelijk bij hem op. Alvorens het te doen, geeft hij zich zelfs niet de tijd verblind te zijn. Hij gaat naar het uitwendige feit. Omdat hij niet vervolgt, moet hij iets anders doen; en hij wil onmiddellijk weten wat.

Voor het ogenblik is hij blind; hij geeft zijn ogen niet de tijd weer open te gaan! Hij moet in het eerste moment

zijn nieuwe weg kennen. Zijn reisgenoten hadden een licht gezien zonder Jezus Christus te hebben opgemerkt. Saulus die Paulus geworden was zag alleen het visioen; alleen hij begreep het woord dat werd uitgesproken in de Syrisch-Chaldese taal. Zijn gezellen waren hellenistische joden.

De menselijke ziel kent de behoefte, de liefde en de passie voor snelle veranderingen. De kortstondigheid, als men dit woord mag uitspreken, is één van onze diepste verlangens. Stelt u zich een mens voor die beetje bij beetje, langzamerhand, de een na de andere, alle kwaliteiten, alle deugden, alle geestelijke en tijdelijke genaden die hij heeft gewenst, ontvangt; deze mens heeft niet gehad wat hij het meest verlangde: dat was de snelheid. Eén van de grootste wensen van de mens die vraagt, is de hand te zien van degene die geeft; en de snelheid toont deze hand.

Toen Paulus opstond, was hij blind. Men moest hem bij de hand nemen en hem leiden. Deze aankomst in Damascus leek weinig op die welke hij had

overdacht. Hij was drie dagen blind. Hij bracht deze drie dagen van duisternis door in een diep gebed. Maar Ananias kreeg de opdracht, het gezicht aan Paulus terug te gaan geven.

- Wat! Paulus, die uw heiligen zoveel kwaad heeft aangedaan! Die de macht heeft hen die Uw naam uitspreken in de boeien te slaan!

- Hij is voor Mij een vat van uitverkiezing; hij zal mijn Naam verkondigen voor volken, voor koningen en voor de kinderen van Israël.

Vat van uitverkiezing! Dat is het woord dat uitgesproken wordt. – Paulus ziet in zichzelf het effect van de uitverkiezing vóór de vreselijke geheimen te begrijpen, die hij later zal kennen, wanneer hij zal opgenomen worden tot de derde hemel, om de verborgen woorden te horen die hij aan niemand mag her-

Vanaf die dag was alles klaar. Als er ooit een bekeerling niet achterom keek toen hij de hand aan de ploeg geslagen had, dan was het de H. Paulus. Zijn bekering was totaal. Zijn persoon werd helemaal aangepakt.

halen. Dan zal hij uitroepen: "O diep-te!" Maar we zijn nog in Damascus; en hier is Ananias die naar de Rechte straat komt. Hij klopte op de deur van een jood met de naam Juda, bij wie Saulus gelogerd was.

- Saulus, mijn broeder, zei hij toen hij binnenkwam, de Heer Jezus, die u is verschenen op de weg, heeft mij tot u gezonden om u weer te doen zien en u de Heilige Geest te geven.

En Ananias legde de handen op bij Saulus, en de schellen vielen hem van de ogen. En Saulus stond op, en hij ontving het doopsel.

Het verhaal is eenvoudig, de grootheid van de zaken maakt de woorden overbodig. We vinden hier, evenals bij de verrijzenis van Lazarus, het deel van God en dat van de mens terug. "Duw de steen opzij," had Jezus Christus gezegd voor Hij hem van de dood deed verrijzen, en een ogenblik later: "maak hem los"; want hij had de windsels nog om zich heen. Hij doet wat Hij alleen kan doen en laat de mensen werken op hun gebied. Toen Jezus Christus Paulus op de grond geworpen had, had Hij hem alles zelf kunnen zeggen, maar Hij zond hem Ananias. Ananias zal op de vraag van de eerste minuut antwoorden: "Heer, wat moet ik doen?" Jezus had Paulus zelf blind gemaakt; maar Hij bedient zich van de handen van Ananias om hem het gezicht terug te geven.

Bekering is totaal

Vergeleken met het eerste scheen het tweede, hoewel wonderbaarlijk, menselijk. Het licht te ontvangen moest voor Paulus iets menselijks lijken wanneer hij dit licht vergeleek met het donker van de drie dagen. De zon moest hem iets vaals lijken. Jezus Christus had het geven van de duisternis voor zichzelf gehouden, dat Hij deed zonder tussenpersoon. Maar voor het geven van het licht, bediende Hij zich van iemand.

De straten in Damascus houden lang hun naam. In januari 1874 heet de Rechte straat evenals in de tijd van Paulus Rechte straat. Het huis van Ananias is vervangen door een heiligdom; maar dat van Juda door een moskee.

Vanaf die dag was alles klaar. Als er ooit een bekeerling niet achterom keek toen hij de hand aan de ploeg geslagen had, dan was het de H. Paulus. Zijn bekering was totaal, in de etymologische betekenis van het woord. Zijn persoon werd helemaal aangepakt. Zijn hart, dat farizeïsch was, hield volstrekt op dat te zijn. Al zijn gedachten, al zijn gevoelens, alle inwendige en uitwendige daden waren ontworteld uit hun oude grond en in de nieuwe grond geplant. Deze man, die vervolgd had, daagde plechtig alle vervolgers uit. Hij verklaarde dat niets hem van Jezus Christus zou scheiden; en hij hield woord. Alle stormen van de schepping braken tegelijkertijd tegen hem los. Zijn bekering was

het signaal voor de algemene woede van de mensen en van de dingen.

Nauwelijks heeft hij het daglicht teruggekregen door de handen van Ananias of hij ziet zijn oude vrienden, veranderd in doodsvijanden, zijn gevangenschap en zijn dood voorbereiden. Men bewaakt de poorten van de stad voor hem om hem onmogelijk te maken, de stad te verlaten. De gelovigen van Damascus laten hem in de nacht in mand neer vanaf de wallen.

Vervolgens trekt hij zich terug in Arabië; en na een gebed zo diep als de duisternis van de drie dagen, na een retraite zijn zending waardig, werpt hij zich in deze vredelievende oorlog, waarin hij tegelijk moest overwinnen en sterven. De wereld van de Farizeeërs, de wereld van de Romeinen, de hel en de natuurgingen tegen hem dezelfde samenzwering aan, het woord van Jezus Christus tot Ananias waarmakend: "Ik zal hem tonen welk lijden hij zal moeten ondergaan in mijn Naam".

Tien jaar voor zijn dood was Paulus al vijf keer gezeseld door de joden. Ondanks zijn titel van Romeins burger werd hij drie keer met roeden geslagen. In Lystrië begon het volk, dat hem had willen aanbidden, hem plotseling te stenigen en liet hem voor dood liggen. Tijdens zijn reizen over de wereld leed hij driemaal schipbreuk; tijdens een schipbreuk overkwam het hem, een dag en een nacht midden op de oceaan te verblijven. Gedurende 24 uur was hij schijnbaar overgeleverd aan de wil van de golven. Hij werd vastgeketend; zeven keer werd hij in de gevangenis geworpen. En te midden van alle fysieke en morele angsten woog de zorg voor alle Kerken op zijn schouders. Hij schreef, ondersteunde, troostte, versterkte, voedde, bemoedigde en bezielde de Romeinen, de Corinthiërs, de Efeziërs, de Galaten en de Hebreërs.

Deze man had werkelijk het recht te verklaren dat hij een goede strijd gestreden had.

En toen zijn hoofd viel onder het zwaard van Nero moet het een plechtig ogenblik geweest zijn op aarde zowel als in de hemel.

Door zuster Michaela Metz

De voortdurende revolutie van 1968

Inleiding

Wij hadden vorig jaar een meisje uit Letland op bezoek, dat opviel door haar hoffelijkheid. Het ging vóór ieder lesuur naar de betreffende lerares, stelde zich voor en maakte een 'Knicks'. Dat vonden onze meisjes heel verwonderlijk en zij spraken later alleen nog over "het meisje met de Knicks".

Ik heb toen tegen de leerlingen gezegd: "Kijk eens, dat is helemaal niets buitengewoons. Wij hebben vroeger tot ons twaalfde jaar vanzelfsprekend een knicks gemaakt." Daarna heb ik hun dat voorgedaan. Dat vonden de meisjes indrukwekkend en van toen af hebben ze voortdurend, als ze mij tegenkwamen, een knicks gemaakt.

Onze meisjes zijn van goede wil. Ze zouden vanzelfsprekend een knicks ma-

ken, als men het hun zou bijbrengen. Maar heden ten dage is het gebruikelijk, dat meisjes nijgen of buigen zoals de jongens, of "cool" de hand heffen en "Hallo" zeggen.

We hebben in Schönenberg 118 meisjes. Daarvan is 50% uit gezinnen, die meer dan vijf kinderen hebben. De andere 50 % komt uit gezinnen met vier of drie kinderen. We hebben dus in feite nog veel kinderrijke intacte gezinnen met ouders, die waarde hechten aan een goede, christelijke, katholieke opvoeding. En ondanks dat gedraagt een groot gedeelte van de kinderen zich zoals men het tegenwoordig helaas algemeen beleeft in de samenleving:

Verwonderlijk zelfvertrouwen

Deze meisjes van tegenwoordig vallen op door een verwonderlijk zelfbe-

wustzijn, een ongehoord zelfverzekerd oordeel, ze menen over alles hun "mening" te moeten uiten, willen over alles discussiëren, ze willen zich niet vastleggen, zich niet aan afspraken binden, ze hebben weinig eerbied voor de volwassenen, kunnen niet gehoorzamen en geloven alles beter te weten. Voor het overige zijn ze gewend, alles te krijgen wat ze zich wensen en daarom heel veelleisend en uitdagend. "Krijg ik!" dat is de algemene uitdrukking, als ze iets nodig hebben.

In onze samenleving gebruikt men de aanvoegende wijs nog maar zelden. Als men de winkel ingaat, zegt men niet: "Zou u mij a.u.b. een plak worst kunnen geven" of "Zou u mij dit of dat willen aangeven?" Men eist: "Krijg ik..." En zo onze kinderen natuurlijk ook. Ze komen bij de zuster aan de poort en zeg-

gen "Krijg ik een schaar." Of ze spreken in halve zinnen: "Mag ik even Tesa-film?"

Onze nieuwelingen valt het ieder jaar weer moeilijk "alstublieft" en "dank u wel" te zeggen, en ook het groeten moet echt aangeleerd worden. En wat ook opvalt: de kinderen zijn heel wantrouwend tegenover de volwassenen. Blijkbaar wordt dit wantrouwen door de kinderseries bevorderd, die op de televisie vertoond worden of op de speelgoedafdelingen als cassettes aangeboden worden.

Kent u "Benjamin Blümchen"? Als men dat ziet of hoort, denkt men eerst, dat is heel schattig. Ooit heeft een moe-

De "nieuwe" mens erkent nog maar enkele gedragsregels als verbindend: "Ik gedraag me steeds zó, als de ander het van me verwacht, omdat ook de ander zich zó gedraagt, als ik het van hem verwacht.

der mij echter verteld, dat haar zoontje als gebiologeerd voor de cassetterecorder zat en luisterde. Het viel haar op, dat hij zich bij geen van de andere cassettes zo gedroeg, maar bij deze "Benjamin Blümchen" was hij buitengewoon gefascineerd. Ze had daarna bewust geluisterd, naar steeds weer nieuwe series. Langzamerhand werd haar duidelijk, dat de volwassenen niet bepaald positief afgeschilderd werden. Het waren steeds de kinderen, die de natuur, het bos redden, die een hart voor de dieren hadden, en de "boze volwassenen" waren de vijanden, die met hun techniek en hun winstbejag alles wilden verstoren.

Het gedrag van de kinderen – ook uit onze traditionele gezinnen – wordt door de verderfelijke geest van onze omgeving gevormd. Hoe het tot deze ver-

derfelijke geest is gekomen weet u: door de cultuurrevolutie van 1968 en vooral door de ideologische arbeid van de "Frankfurter Schule". Daarom zou ik willen samenvatten, wat het te betekenen heeft, omdat deze cultuurrevolutie niet overwonnen is, maar zich integendeel voortzet. Wanneer we willen weten, waar we vandaag bij de opvoeding moeten beginnen, is het noodzakelijk, dat we de stellingen kennen, die filosofisch aan de basis van de huidige denkwijze liggen.

"Frankfurter Schule"

Wie de cultuurrevolutie van 1968 beleefd heeft, weet dat het zaad opgegroeid is, dat toen door de "rode cellen" van de Buitenparlementaire Oppositie, gefinancierd door "het marxistische Oosten", in de universiteiten en in de scholen geplant werd. Feitelijk onder-vond een groot deel, niet alleen van de jongeren van die tijd, de eisen van de studenten voor een verandering van het systeem als gerechtvaardigd, waren er toch werkelijk dingen verwaarloosd in de door de verbazingwekkende economische opleving verwende maatschappij. De christelijke tradities stonden weliswaar naar buiten toe nog overeind, maar waren van binnen dikwijls hol. Veel was alleen nog uiterlijke vorm, en de moraal met dubbele bodem van veel christenen deed de twijfel aan de waarheid van de christelijke leer toenemen.

Ik had bijvoorbeeld een schoolvriendin die op zondagmorgen met slaag naar de H. Mis gedreven werd, terwijl haar ouders weer naar bed gingen.

Daarbij kwam dat na de twee wereldoorlogen de manier van vormen en opvoeden noodgedwongen te wensen overliet. Vele leraren hadden slechts een "gebrekkige opleiding" gekregen. Vele gezinnen hadden hun vader verloren en de vrouwen moesten zich alleen bekennen om de opvoeding. Voor de zonen ontbrak het hier reeds aan echte voorbeelden, vaderfiguren, met wie zij zich konden identificeren. Bovendien hadden de vrouwen – soms ook "puinruimsters" genoemd vaak maar weinig tijd voor hun kinderen, omdat ze immers geld verdienen en werken moesten. Desondanks hebben ze echter bezwezen, dat ze "hun mannetje" konden

staan, wat de roep om gelijkwaardigheid in de zin van een rechtvaardig loon en een rechtvaardige behandeling in het openbare leven begrijpelijk maakt.

Zo was de bodem rijp gemaakt voor de "Frankfurter Schule", die het ideologische fundament voor de cultuurrevolutie van 1968 heeft gelegd.

Max Horkheimer had reeds in de vroege 30-er jaren de naam van de "Frankfurter Schule" evenals die van de "kritische theorie" geformuleerd, om zo aan te tonen, dat die Frankfurter professoren- en studentengeneratie een revisionistisch marxisme vertegenwoordigde in tegenstelling tot het dogmatische marxisme van de Sovjet-Unie, zogenaamd een marxisme voor intellectuelen.

De belangstelling van de "Frankfurters", tot wie buiten Horkheimer, Theodor W. Adorno, Herbert Marcuse, Jürgen Habermas, maar ook vroegtijdige medewerkers zoals de seksualiteit-theoreticus Wilhelm Reich, de evangelische theoloog Paul Tillich en de psychoanalyticus Erich Fromm behoorden, was op "verandering" en "kritisch gedrag" gericht. De "kritiek" bestond uit bewuste tegenspraak tegen al het traditionele, een instelling van de ontkenning van alle werkelijkheid en van de strijd tegen de burgerlijke maatschappij. De vaders van de "Frankfurter Schule" stonden bij wijze van spreken op de schoulers van de geestelijke grootvaders Karl Marx en Sigmund Freud, of beter gezegd van de geestelijke overgrootvader Jean-Jacques Rousseau en van de Franse Revolutie.

Rudolf Willeke noemt in zijn boekje "Achtergronden van de revolutie van '68" (2002) vier hoofdstellingen van deze kritische theorie. Ik laat u in trefwoorden deze stellingen zien, omdat deze ideologie zich in onze moderne maatschappij zodanig ingang heeft gevonden, dat wij er in de opvoeding steeds weer mee te kampen hebben.

God een valse hypothese

De eerste stelling heeft betrekking op het geloof in God en de godsdienst (godsdienstfilosofische stelling)

Ze luidt: God is een valse hypothese, theologie is zinloos.

God zou door de feitelijke geschiedenis alsook door de moderne natuurwetenschappen (evolutie/darwinisme) en het marxisme weerlegd zijn. Het christendom zou een leugen zijn enz. "Met de afschaffing van de godsdienst moeten we er opnieuw over nadenken, hoe men in het na-metafysische tijdperk atheïstisch-religieus kan leven." Zoiets hoorde ik tijdens mijn studie in de collegezaal van theologieprofessoren. Maar de "zaak van Jezus" zou doorgaan, waarbij "de zaak" tot een minimum van sociaal gedrag gereduceerd werd, "Jezus de sociale revolutionair"! Feitelijk verliezen alle oriënteringen zonder de hoogste waarde "God" aan betekenis. Waarom moeten we goed zijn en niet slecht? "De geschiedenis van ieder mens is een geschiedenis van de mislukking; het menselijke leven is absurd" (Sartre), daarom is zo goed als alles toegestaan!

De tweede stelling heeft betrekking op het mensbeeld (antropologische, meer bepaald opvoedingsfilosofische stelling)

De "Frankfurter ideologen" stellen tegenover de "oude" burgerlijke mens met zijn menswaarde, die in gezinnen tot een op het geweten georiënteerd moreel gedrag opgevoed werd, het "nieuwe", geheel andere gedragstype, dat in "alternatieve" instituten met nieuwe wetenschappelijke methoden en naar nieuwe voorbeelden (levensontwerpen) opgevoed moet worden.

De "nieuwe" mens erkent nog maar enkele gedragsregels als verbindend: "Ik gedraag me steeds zó, als de ander het van me verwacht, omdat ook de ander zich zó gedraagt, als ik het van hem verwacht."

Deze "hedonistische" moraal staat toe wat de partners baat, wat hun genoegen doet. Iets absoluut slechts is er zo niet. Dat komt precies overeen met de definitie van de "political correctness", waarvan tegenwoordig zo vaak sprake is.

De "Frankfurters" zeggen dat de mensen eigenlijk nog niet zichzelf zijn. Om de "oude" mens te overwinnen, zou het subject opgelost moeten worden. "Het geweten is het schandmerk

van een onvrije maatschappij" (Adorno). De "verlossing" moet plaats hebben door de versterking van het prestatieprincipe en door de seksuele revolutie.

Marcuse verlangde in deze samenhang zelfs het vrijgeven van de perversie, want geslachtelijke perversies zouden oerbeelden van volledige vrijheid en vervulling zijn.

Hierbij behoort ook het negeren van de orde van de schepping, van de verschillende roeping van man en vrouw. Volgens Sartre is de mens immers "op de wereld geworpen". Men zou niet als man of vrouw op de wereld komen, maar zou dát worden, wat men van zich maakt of wat de maatschappij van iemand maakt. Ieder zou maar een rol spelen, die ook uitwisselbaar zou zijn.

Gezin en fascisme

De derde stelling heeft betrekking op het gezin

Rudolf Willeke noemt dit ook de stelling van het fascisme. Volgens deze stelling is het gezin oorzaak van het "autoritaire karakter" en van het fascisme. Het huwelijk zou historisch achterhaald zijn. In het huwelijk zou de lust het veld ruimen voor de plicht. Het gezin zou de massapsychologische basis van het fascisme zijn. In het gezin wordt namelijk let autoriteit opgevoed en uit deze op autoriteit betrokken opvoeding komt het "autoritaire karakter", het type van de onderdaan voort, dat geleerd heeft, naar boven te pluimstrijken en naar onder zijn ondergeschikten te trappen. De "nieuwe" mens distantieert zich van alle verbintenissen en verplichtingen. Anti-autoritaire opvoeding moet een type mens vormen, dat zich losmaakt van alle verwachtingen en verplichtingen en dat zich alleen met zijn eigen behoeften bezighoudt. Lustprincipe tegen prestatieprincipe luidt het opvoedingsdevies van de "Frankfurter Schule".

De vierde stelling heeft betrekking op de maatschappij (de maatschappelijk- en geschiedfilosofische stelling)

Het geheel is verkeerd, de geest van de geschiedenis is de permanente catastrofe. De industriële maatschappij zou niet de maatschappij van vrije mensen zijn, maar een maatschappij van totale onderdrukking en totale heerschappij.

In de maatschappij zou de dode arbeid (machine, kapitaal) heersen over de levende arbeid (arbeider, mens).

Oorzaak van deze totaal geworden heerschappij zou de techniek zijn. Deze techniek zou de mens tot slavernij brengen en zijn denken en zijn bewustzijn misvormen.

Het beeld van de "Frankfurter Schule" van de "nieuwe" socialistische maatschappij is evenwel op zich onduidelijk en tegenstrijdig, omdat het een utopie is. Enerzijds moet het een maatschappij van het genot zijn, waarin driftopwellingen niet meer onderdrukt en niet meer verboden zijn, anderzijds is alles gepland en niets aan de krachten van de markt overgelaten. In ieder geval moeten alle behoeften met gelijke kansen toegelaten en bevredigd worden.

Doorzetten van ideeën

Velen van ons hebben beleefd hoe de nieuwe manier van denken doorgezet werd. De methode was goed uitgekend: eerst infiltratie en vorming van "rode cellen", daarna opeisen van een verandering van het systeem door middel van demonstratie en geweld.

Wat betreft de eerste "godsdienstfilosofische" stelling was wel het ergste, dat de katholieke Kerk in de stroom van de tijd meezwom. Overal hingen plakaten: "2000 jaar verkeerd geloofd?" "Heeft Jezus wel geleefd?" De infiltratie was al eerder begonnen. Zo konden door het Tweede Vaticaans Concilie methoden en ideeën van de "Frankfurter Schule" in de wereldkerk verbreid worden. Nu was de christen "mondig" en "verlicht", hij bevrijdde zich van de bevoogding van en van het "kinderlijke" geloof in een persoonlijke God. De experimenten met een "nieuwe" mis, de afschaffing van vroegere religieuze praktijken en vooral en nieuwe geloofsleer bereikten, dat een groot deel van de katholieken het geloof verloor en kloosters en priesterseminaries bij gebrek aan aanwas moesten sluiten.

Het nieuwe mensbeeld veronderstelde de afschaffing van het gezag en werd onder andere met behulp van psychotechnieken zoals bijv. de groependynamiek bereikt. – Men herinnert zich het

nieuwe leraar-kameraad-gedrag door lerarentraining. – Verder door andere betekenis te geven aan de begrippen en versluiering van de taal door vreemde woorden. De schoolbesturen gingen mee: de belachelijkste gemeenplaatsen werden tot wetenschap gemaakt.

De seksuele revolutie begon vervolgens met het shockeren van de nietsvermoedende studenten. Een voorbeeld: in het Auditorium Maximum van de pedagogische academie, waar wij met vele studenten bijeen gekomen waren voor het college pedagogiek, werd het plotseling donker, en we moesten naar een pornofilm kijken. Of men kreeg onverwachts bij dansvoorstellingen of in

We beleven vandaag op alle terreinen van het leven de werking van deze revolutie van 1968, namelijk het ontbreken van het christelijke streven naar deugden: van het plichtsgevoel, van het verantwoordelijkheidsbesef, van de oprechtheid, van de beleefdheid in de omgang met de naasten, van het gevoel voor schoonheid, van de orde en de reinheid, van het zich goed gedragen, van het fatsoen enzovoort.

het theater seksuele praktijken van enkelingen of van hele groepen te zien. Blijkbaar had de ontdekking van de anti-baby pil vele meisjes en vrouwen ontremd. Er begon een regelrechte strijd tegen ieder schaamtegevoel door voorlichtingsfilms. En het ministerie van

onderwijs deed mee: het verplichte de scholen tot de voorgeschreven lessen van seksuele voorlichting.

Omwenteling

Ook het plotselinge verwisselen van de rollen van man en vrouw: breiende mannen in de collegezalen, de zogenaamde huisman en de geëmancipeerde vrouw. Onwaardig was ook de afschaffing van elke vorm van hoffelijkheid in naam van de vrijheid en eerlijkheid (!), de instorting van de orde, het vandalisme, het gekladder, daarna ook het protest tegen de feestkleding, de uitgerafelde, verwassen spijkerbroeken vol gaten en gymshoenen als eenheidskleding bij alle gelegenheden. Op de invoering van de anti-autoritaire kinderbewaarplaatsen en het nieuwe schoolstelsel zal ik later nog ingaan.

De verandering van het Duitse seksuele strafrecht (1976) had verdere gevolgen: de massale abortus, de wijdverbreide kinderverkrachting, de pornografie in alle media en een regelrechte "verseksualisering van de maatschappij".

Het diep ingrijpende, veranderde rechts- en zedelijkheidsbewustzijn van de meeste van onze tijdgenoten getuigen van een weergaloos succes van deze "Frankfurter Schule".

Voor ieder, wie het zuivere materialisme ofwel atheïsme niet overtuigde, was er een namaakgodsdienst in de New Age beweging met meditatiepraktijken uit het verre Oosten voor de zelfverlossing, met de esoterie en het occultisme.

Harry Potter veroverde niet alleen maar de kindharten, maar ook die van de volwassenen en opende schijnbaar alleen als spel een nieuwe weg van verlossing en bevrijding in zogenaamde heksenachten door magie en toverij.

Het lelijke werd gecultiveerd, de patronen eenvoudig omgekeerd. Tot dan toe behoorde het mooie bij het goede, van nu af was het lelijke lief en goed en het mooie bleek slecht en gemeen te zijn ("de lieve heks", "de schattige draak").

Hierbij hoort ook het gefantaseer over het buitenaardse, Sesamstraat (opvoeding tot ongehoorzaamheid), Benja-

min Blümchen (vertrouw geen volwassene).

De reclameslogans van de Event- en pleziermaatschappij: "zin in het nieuwe", "ik laat me graag verleiden", staan diametraal tegenover het christelijke streven naar deugden, maar wie heeft daar nog erg in, wie maakt daarop opmerkzaam, wie waarschuwt daarvoor?

We beleven vandaag op alle terreinen van het leven en in alle lagen van de bevolking, helaas soms ook bij degenen die zich eigenlijk voor de wederopbouw van de christelijke cultuur willen inzetten, de werking van deze revolutie van 1968, namelijk het ontbreken van het katholieke gevoel en van het christelijke streven naar deugden: van het plichtsgevoel, van het verantwoordelijkheidsbesef, van de oprechtheid, van de beleefdheid in de omgang met de naasten, van het gevoel voor schoonheid, van de orde en de reinheid, van het zich goed gedragen, van het fatsoen enzovoort.

Het dilemma bestaat daarin, dat de meesten van onze tijdgenoten al sinds twee generaties geen consequente christelijke opvoeding meer gekregen hebben. En wat men niet heeft, kan men niet doorgeven. Er werd ons ingehamerd, dat een kind niet in zijn vrijheid beperkt mag worden. Daarom laten ouders en leraren zich ongelooflijk veel welgevallen, ze gaan in op urenlange discussies, om tenslotte psychisch totaal uitgeput te zijn. Vele volwassenen zijn helemaal niet meer in staat, een kind terecht te wijzen of aan te sporen. Hoe vaak hoort men het woord: "Daar meng ik me niet in!"

Reeds in 1980 heeft Habermas de veranderingen in de maatschappij opgetekend: de ontchristelijking van de publieke opinie, het ont-institutionaliseren van de maatschappij en tenslotte van de Kerk, het niet meer als crimineel beschouwen van de misdaad, het onethisch maken van het recht en het onesthetisch maken van de kunst.

Rechtvaardigheid en barmhartigheid

Een onrechtvaardig minnaar is even onmogelijk als een slechte heilige. Hoe kunnen wij beweren lief te hebben, als wij de geliefde niet eens willen geven wat hem toekomt? De forten van de liefde vervallen tot ruïnes, als de onrechtvaardigheid in een of ander deel ervan een bres schiet. Al is het dan waar dat rechtvaardigheid zonder liefde enige tijd kan standhouden, geen enkele steen van het verblijf van de liefde kan worden opgericht zonder de vaste rots van rechtvaardigheid als fundament. Het losse zand van sentimentaliteit of hartstocht kan in één ogenblik veranderen in een oneerlijkheid, die de volkomen toegewijde liefde aan het geluk van een ander volkomen ondermijnt. Het is geen blaam op de vurige liefde van God tot de mensen, doch veeleer een verdediging ervan, als we eraan vast houden dat 'God rechtvaardig is en de rechtvaardigheid liefheeft'.

Als rechtvaardigheid het minimum is wat voor liefde wordt vereist en zij het vaste fundament ervan vormt, dan moeten wij haar zien als een van de bekoorlijkheden van de liefde, een kostbaar iets, dat de trouw van ons hart oproept en een krachtige toevlucht tegen bedreigingen van de liefde. Toch blijft de rechtvaardigheid, en in het bijzonder de onfeilbare rechtvaardigheid van God, voor ons een bron van vrees. De rechtvaardige Rechter staat in scherpe tegenstelling met de liefhebbende Verlosser, het kruis met de rechterstoel; en wel ondanks het feit dat het dezelfde Zoon van Maria is, Die aan het kruis hangt en Die zit op de rechterstoel en Die niet minder liefheeft in zijn majesteit dan in zijn doodsstrijd. Liefde en gerechtigheid zijn geen onverzoenlijke vijanden, maar onafscheidelijke vrienden.

In onze panische schrik hebben wij een verkeerde oorzaak gezocht voor onze vrees en blindelings varen wij uit tegen de rechtvaardigheid van God; als God maar een beetje minder rechtvaardig was, zou onze schrik wel verdwijnen. Maar het is niet de rechtvaardigheid van God, die onze schrik veroorzaakt; een onrechtvaardige God zou ons hart zeker geen vrede brengen. Wij zijn bang niet vanwege de daden van God, maar vanwege onze eigen daden; het is niet de rechtvaardigheid van God, doch onze ongerechtigheid, die ons een dodelijke schrik op het lijf jaagt. De eigenlijke wortel van onze gerechtigde vrees ligt in onze zondige daden; de ongerechtigheden, die wij tegen God bedrijven, roepen op ons eigen verzoek de verschrikkelijke toom van de levende God over ons af.

De rechtvaardigheid van God is niet vreeswekkender dan de waarheid; zij bezit niet minder fonkelende schoonheid, niet minder stralende pracht, in scherpe tegenstelling met de weerzinwekkende lelijkheid van een leugen. Want feitelijk is de rechtvaardigheid van God niets anders dan de waarheid van God, die aan het werk is. Zij is het opmetende verstand van de goddelijke Architect, Die in scheppende lijnen het patroon maakt van alles wat er bestaat, zoals zijn Zoon de timmerman later in menselijke gestalte het volmaakte patroon zou maken van de rechtvaardige mens. Deze goddelijke ordening van het heelal tot een vast en geordend geheel is de scheppende rechtvaardigheid van God; daaraan verbonden is de verdelende rechtvaardigheid van de soevereine Heer der Heerscharen, Die de schatten van volmaaktheid toemeet met een hart en een hand, welke krachtig genoeg zijn om al de fijne nu-

Thomas van Aquino

De grote denker die in zijn Summa Theologica een geweldige synthese heeft gegeven, waarin alles wat over God en de mens kan worden gekend, wordt opengelegd.

ances van de eigen afmetingen te bewaren, in tegenstelling met een gedachteloos vertroetelen van bedorven kinderen. Een sentimenteel of laf loochenen van de rechtvaardigheid in God betekent, dat wij, het etterend bederf van de leugen in de volmaaktheid van de godheid invoegen. Dit geschiedt niet tot lof van God, maar tot zijn bespottung om daardoor onze eigen ontrouw aan de schoonheid van de waarheid en het krachtige bolwerk van de rechtvaardigheid te verdedigen.

Liefde steunt op de rechtvaardigheid, anders is het helemaal geen liefde; en het is evenzeer waar, dat de rechtvaardigheid tenslotte bouwt op de barmhartigheid, anders heeft ze geen terrein om te bewerken. Barmhartigheid en rechtvaardigheid zijn evenmin concurrenten die elkaar hardnekkig bestrijden als rechtvaardigheid en liefde dat zijn. Barmhartigheid doet aan de rechtvaardigheid niets te kort, maar gaat boven de eisen van de rechtvaardigheid uit; de rechtvaardigheid stelt de barmhartigheid niet buiten werking, doch veronderstelt haar.

Achter heel de goddelijke rechtvaardigheid ligt eerst de barmhartigheid van God jegens ons niets-zijn. Het is de goddelijke barmhartigheid geweest, die vanuit de volheid van de godheid onze leegheid heeft opgevuld, toen zij door middel van de schepping de wereld uit de afgrond van het niets-zijn heeft opgeroepen. De mensen moesten bestaan, voordat er enige sprake kon zijn van een gerechtvaardigde aanspraak op waarheid, op schoonheid, op de hulp van de deugd. Zonder barmhartigheid is er geen rechtvaardigheid, omdat er niemand is aan wie er iets verschuldigd kan zijn. In de goddelijke milddadigheid jegens ons kunnen wij de goedheid Gods zien, die zichzelf louter uit weldadigheid meedeelt, zijn rechtvaardigheid, die de rechten eerbiedigt welke de goddelijke wijsheid aan elke natuur heeft geschonken, zijn vrijgevigheid, bereid tot alles wat ons helpen kan en zijn barmhartigheid spontaan behulpzaam bij onze tekorten en de ellenden, waartegenover wij zo hulpeloos zijn. De vele tekortkomingen, die de jaren zo duidelijk in ons maken en die wij mettertijd als onze oogst binnenhalen, richten onze ogen steeds meer op de goddelijke barmhartigheid. Naarmate wij onszelf beter leren kennen, zien wij om de barmhartigheid van God te verwerven uit naar de volle vruchten van zijn goedheid, zijn rechtvaardigheid, zijn vrijgevigheid. Uit onszelf glijden wij zo gemakkelijk terug naar het niets-zijn, waaruit zijn barmhartigheid ons heeft opgeroepen.

De stoute dromen der jeugd, gevoed door jonge kracht en grootse verwachtingen, storten ineen bij het meedogenloze licht van de feiten, als wij geleidelijk aan onze beperktheid en onze tekortkomingen zien. In het licht van deze tekortkomingen bij het zien van het schrikwekkende risico, dat wij bij de keuze tussen hemel en hel elk ogenblik lopen, terwijl we bovendien het tegenwoordige maar nauwelijks in onze macht hebben en het volgende uur of de volgende dag de grenzen van onze meest zorgvuldige berekeningen te buiten gaan, komt er een ernstige bekering in ons op om als gedachteloze kinderen te handelen: van de ene dag in de andere te leven alsof we nooit zouden sterven, te doen alsof eigenlijk niets van belang is, tevredenheid voor te wenden met hetgeen onze handen op het ogenblik kunnen grijpen en vasthouden. Veel van de aanlokkelijkheid van deze bekering komt voort uit de lichte geur van waarheid, die daarin ligt. Wij kunnen het leven alleen maar zonder de razernij van de wanhoop zien, als wij onszelf als kinderen zien; maar dan als bedachtza-

me, gevoelige kinderen, niet als gedachteloze baby's, die alleen maar hun spelletje spelen. De zwakheid, welke ons eigen is, verliest veel schrikwekkends, wanneer wij onszelf zien als kinderen, die op weg zijn naar een eeuwig leven onder de ogen van een almachtige, oneindig wijze en goddelijk minnende Vader in een wereld, die geheel en al zijn eigendom is.

De voorzienigheid van God

Bij het vorderen der jaren gaan we steeds meer steunen op de voorzienigheid, dat wil dus zeggen op het vaderschap van God. Onze Vader is zorgzaam, Hij ziet vooruit, regelt alle bijzonderheden, draagt zorg voor al datgene, waarvoor de ogen van kinderen blind zijn of die het verstand van een kind verkeerd uitlegt. Dit is geen dichterlijk ontvluchten van de werkelijkheden in het menselijk leven. De beperktheid van een kind in vergelijking met zijn menselijke vader is heel wat minder dan die van ons vergeleken met God. Onze ogen zien slechts enkele schreden langs de weg, onze geest begrijpt maar een paar onderdelen van het geordende heelal, onze harten komen slechts met een klein stukje van de goedheid rondom ons in aanraking, en onze handen zijn slap en tastend God bezit alles wat een menselijk kind ten onrechte aan zijn menselijke vader toekent: Hij weet alles, Hij kan alles, zijn liefde is onveranderlijk en begrijpt alles, Hij is een zekere toevlucht in elke nood.

Wij zien dit nog nauwkeuriger, wanneer wij begrijpen dat elk onderdeel van gans het heelal, elk ogenblik van ieder leven, elk haartje van ieder hoofd van alle eeuwigheid af in Gods gedachten gerangschikt is. En hiermee doen we niets anders dan vaststellen dat God verstand heeft. Heel de schepping is zijn werk, een werk dat op verstandige wijze is verricht en, vóór de tijd gezien, eerst zo beraamd is. Bij het beramen van onze eigen beperkte plannen trachten wij hetzelfde te doen; maar onder de druk van onwetendheid en zwakheid gaan onze plannen wankelen. Wij kunnen niet alles weten en daarom kan het onvoorziene onze meest zorgvuldige maatregelen schipbreuk doen lijden; wij kunnen niet alles doen en daarom kunnen onze plannen door tegengestelde plannen worden verijdeld. In God is er noch gemis aan kennis, noch gemis aan macht mogelijk. Zijn scheppingsplan is van eeuwigheid af volledig; en dit plan wordt niet door onvoorziene gebeurtenissen of tegengestelde krachten in de war gebracht.

De mensen verwisselen het mysterie van Gods hoge voorzienigheid met de onmogelijkheden van een tegenspraak, wanneer zij blijven doorgaan aan Gods verstand de enge maatstaf van hun eigen verstand aan te leggen. Wij moeten de dingen nemen zoals ze zijn, ze gebruiken en verzorgen; want ons vermogen tot opbouwen gaat niet verder dan de wereld van de techniek: huizen, schuren, horloges en kleren. Wij maken geen bomen of katten of een zonsopgang. Omdat deze dingen buiten onze beraming liggen, trekken wij de dwaze conclusie, dat zij buiten elke beraming liggen, dat er geen verstand nodig is om haar geordend bestaan te verklaren. Zulke dingen hebben de mens niet nodig, bijgevolg hebben ze ook God niet nodig; zij bestaan noodzakelijk, zonder dat een enkel woord die noodzaak verklaart!

Wij vervallen tot dezelfde dwaasheden, wanneer wij het plan van God trachten te lezen met ons beperkt inzicht. Waarom loei-

en er orkanen over de wereld? Waarom moet het gras gedood worden om de runderen te voeden, of moeten de runderen sterven opdat de mensen zouden leven? Waarom moeten de mensen getroffen worden door de verkeerde daden van andere mensen? Een speldenpunt van de wereldkaart der eeuwen overzien wij en wij vormen ons oordeel over heel het eindeloos grootse plan; zo als bijvoorbeeld een lastig kind schreeuwend zal protesteren als het gewassen wordt, omdat het niet inziet dat het nodig is. Als wij God waren, zouden we zulke dingen niet toestaan; als het kind een ouder was, zou het niet zulk een regiem aan zijn kinderen opleggen. Het verschil ligt hierin, dat de horizon van het kind zich misschien wel even ver gaat uitstrekken dan die van de ouders, maar het schepsel nooit het uitzicht van God kan benaderen. Wij blijven altijd kinderen onder God met meer redenen om te vertrouwen op onze hemelse Vader dan we hebben om op onszelf te vertrouwen.

Het fysieke kwaad houdt geen stand, zelfs niet onder de druk van zulk een zwakke wijsheid als de onze. Als we maar genoeg geduld hebben voor de trage werking van ons verstand en jaren genoeg om een groter stuk van de weg te overzien, zal de mist van hartstocht en onwetendheid voldoende optrekken om ons te laten inzien, dat dingen zoals het vernietigen van de planten voor het voeden van de dieren voor een geordend voortbestaan van de wereld noodzakelijk zijn; dan kunnen we zelfs het fysieke lijden van de mensen zien als een vorm van straf die de rechtvaardigheid in stand houdt, of als kwellingen die de deugd kneden tot zulk een buigzame taaiheid als voor mensen, wier kracht niet vernederd is, onmogelijk is. En als we werkelijk heel verstandig worden, dan zal het tot ons gaan doordringen, dat het niet het kwaad, maar het goede in de wereld is, dat volkomen onverklaarbaar is; dat we het waarachtig mysterieuze als vanzelfsprekend aannemen en al onze aandacht concentreren op datgene wat welhaast zichzelf verklaart. Het is een voortdurend wonder, dat God zo goed is en dat zoveel van zijn goedheid voor onze ogen licht uitgespreid.

Een kind ziet maar zelden meer dan één kant van een kwestie en heel wat vaders onder de mensen hebben ten onrechte medelijden, verachting of openlijke opstand van hun kinderen moeten verduren, juist op het ogenblik dat hun liefde en achting voor hen de zwaarste proef doorstonden. Dit schijnt wel het gemeenschappelijk lot te zijn van alle vaders, omdat hun liefde moet voorzien in de gemeenschappelijke tekortkomingen van de kinderen. In elk geval is deze onrechtvaardigheid de hemelse Vader van de mensen niet gespaard gebleven. De zonde van de mensen wordt beschouwd als een vieze vlek op de schoonheid van Gods plan, als we alleen maar zien naar de duidelijke vrijheid van de mensen; het feit alleen al dat er zonden gebeuren in de wereld ziet men als onbillijk tegenover de mensen, als een hardvochtige onverschilligheid voor hun bestemming, een op zichzelf al duidelijk bewijs tegen de goedheid van God, als we alleen maar zien naar de alwetende macht van God. Een kinderlijke blindheid voor alle gezichtspunten op één na laat de mensen de eeuwige kennis van God van het winnen of het verliezen van de hemel door de mens zien als een uitnodiging tot fatalisme en een volledige wanhoop, als de vernietiging van het beheer van de mens over zijn leven, als het einde van zijn vrijheid. Hetzelfde gebrek laat anderen hun ogen zo vast gericht houden op de vrije beschik-

king van de mens over zijn leven, dat het tot een volledige aanmatiging voert, zelfs tot een openlijke loochening van God en bijgevolg tot een veel redelijker fatalisme en wanhoop. Men heeft medelijden met de hemelse Vader, omdat Hij hulpeloos staat tegenover de wil van de mensen, men veracht de eerbied die Hij heeft voor de gaven welke Hij aan de mensen geschonken heeft, men komt tegen Hem in opstand omdat de mensen lijden en er zielen verloren gaan.

De waarheid is natuurlijk, dat God en de mens geen vijanden zijn die elkaar naar de keel vliegen, dat hun daden elkaar niet uitsluiten; de kennis van God betekent niet de vernietiging van het meesterschap van de mens over zijn leven en de vrijheid van de mens is geen bewijs voor een tekort in de almacht. Deze waarheden over God en de mens moeten wij tezamen zien en elk in haar eigen orde, niet als tegenstellingen, maar elk als op harmonische wijze volledig. Het is even goed waar, dat God almachtig en alwetend is als dat de mens vrij is om de hemel te winnen of de hel te kiezen. Dat onze Vader onze vrijheid niet zal schenden, zelfs niet juist op dat ogenblik waarop wij Hem het diepst krenken en verraden, is geen gebaar van verachting voor ons, maar van de diepste eerbied voor de soevereiniteit die Hij ons geschonken heeft; immers juist op dat ogenblik moeten wij de weldaden van zijn rechtvaardigheid en barmhartigheid hebben, anders zouden we ophouden te bestaan. Zoals een soeverein, die volkomen zeker is van zijn macht, heeft Hij royaal met ons het vermogen gedeeld om te handelen krachtens verstand en vrije wil; in al onze positieve daden moet Hij, als de Bron van alle realiteit, achter en in de realiteit van al onze activiteiten zijn. Maar in onze zonden hebben wij geen hulp nodig, hiertoe zijn we zelf geheel en al in staat; want hier zijn wij niet in de orde van de realiteit, maar van het negatieve, hier brengen we niets anders dan het gemis aan orde voort. Voor hetgeen ontbreekt zijn wij altijd voldoende; het werkelijke wonder is weer niet het kwaad maar het goede, het mysterie ligt niet in hetgeen wij weigeren te doen, maar in hetgeen wij klaar krijgen. Hier vraagt de minste daad van de mens de ondersteunende hand van de almacht, hier gaan de verklaringen ver boven het bereik van de beperkte geest van de mens uit.

Als God ons zozeer liefheeft, als Hij zulk een zorgvolle Vader is, waarom laat Hij ons dan zonde bedrijven? Het antwoord luidt, dat Hij God is, Die een eerbiedige hoogachting heeft voor zijn kinderen en dat Hij ons als mensen gemaakt heeft. Maar als Hij van eeuwigheid af wist wie van ons hun ziel zullen verliezen, waarom heeft Hij hen dan gemaakt? Deze vraag is een klacht van de lafaard tegen zijn menselijkheid en het aandeel in de godheid dat aan mensen geschonken is. Willen wij een kans hebben op de hemel, dan moeten wij het risico lopen van de hel; er is niemand in de hel, die niet keer op keer de kans heeft gehad de hemel te bemachtigen. De hemel is het risico van de hel waard; God is het risico van de duivel waard. Het is gevaarlijk een mens te zijn, die tot op de hoogten van God wordt opgeheven; gevaarlijk, maar een gevaar dat door de doeleinden welke voor ons openstaan wel degelijk gerechtvaardigd wordt. De gedeelde macht van God, die wij bezitten, vernietigt zijn almacht niet, evenmin als zijn eeuwige kennis onze vrijheid vernietigt: wij zijn mensen en Hij is God en wij kunnen, als we willen, dat goddelijk leven met Hem voor altijd leiden of we kunnen onze hel hier op aarde al beginnen en haar voor heel de eeuwigheid behouden.

Hel en vagevuur hebben altijd al de fantasie van christelijke schrijvers, kunstenaars en dichters beziggehouden. Een meesterwerk van westerse dichtkunst, Dantes 'Goddelijke Comedie', speelt zich helemaal af op de plaatsen van het leven na de dood, waar de zielen de kwellingen van de verdoemenis, de pijnen van de loutering en de vreugden van de eeuwige zaligheid ervaren. Maar ondanks de veelheid aan artistieke uitbeelding en interpretatie, die men in de loop der eeuwen heeft besteed aan deze plaatsen of toestanden, kan de mens zich er geen goede voorstelling van maken. Onze vraag raakt dat, wat de christelijke traditie "de uitersten" noemt: dood, oordeel, hemel en hel. Ze liggen aan de andere kant van de grens, die iedere mens moet overschrijden, wanneer zijn leven

de vertwijfeling over de absurditeit van het leven. In de grond van zijn hart is de mens een optimist. Hij heeft een vermoeden van de uiterste betekenis van zijn leven en hoopt, dat al het goede, ware en schone, dat hij volbrengt, niet tevergeefs is, maar dat ook de verschrikkelijke misdaden van de geschiedenis van de mensheid en van de geschiedenis van het individu niet ongewroken blijven. Met andere woorden, hij hoopt op een andere wereld, waarin zijn streven naar geluk en gerechtigheid duurzaam vervulling vindt. De mens is "staat open voor het oneindige", zei Thomas van Aquino. En zijn ziel is als een zevende zintuig, dat de eeuwigheid aanvoelt, zonder ze echter in deze wereld al werkelijk te kunnen beleven.

Alles wat de Kerk over het leven na de dood leert, heeft zijn grond in de

Hel en vagevuur - dat zijn maar beelden. Ze behoren tot het middeleeuws geloof. Ze kunnen trouwens helemaal niet bestaan, omdat God de Liefde is.

op aarde ten einde loopt. En tot nu toe is niemand teruggekomen, om erover te vertellen.

Des te verwonderlijker is het feit, dat zich in alle culturen van de geschiedenis van de mensheid tenminste een vermoeden heeft ontwikkeld, dat het leven van de mens na de dood doorgaat. De wereld is geen chaos, het leven is niet absurd. Vele (natuurlijk niet alle) vragen van de mens krijgen een antwoord, het zoeken naar geluk vindt vaak een (zij het ook niet volledige) bevrediging, de drang naar weten stoot op waarheden, op wetmatigheden in de natuur, en ook de instincten hebben zinvolle doelen.

De algemene stemming van het menselijk bestaan is niet de weerszin ten opzichte van een zinloze wereld,

Openbaring van het Oude en het Nieuwe Testament. Jezus sprak veel over het oordeel, in gelijkenissen – zoals die over het onkruid in de tarwe, over het geld dat een heer aan zijn dienaren toevertrouwde, over de rijke verkwister en de arme Lazarus – alsook direct: "Wanneer de Mensenzoon komt en alle engelen met Hem, dan zal Hij op de troon van zijn heerlijkheid plaatsnemen. En alle volkeren zullen voor Hem bijeengeroepen worden, en Hij zal ze van elkaar scheiden, zoals de herder de schapen van de bokken scheidt" (Matt. 25, 31-33).

Jezus beschrijft hier het Laatste Oordeel, aan het einde van de aardse wereld en na de opstanding van de doden, dat de fantasie van talloze kunstenaars evenzo uitgelokt heeft als hel en vage-

vuur. Een "nieuwe hemel en een nieuwe aarde" belooft de H. Schrift, een nieuw Jeruzalem, waarin niets kwaads de gemeenschap van de mensen meer verstoort en deze in de gelukkigmakende tegenwoordigheid van God, die zich dan niet meer zal verbergen, vrede en gemeenschap vinden.

De hel is de plaats, waar deze heerlijkheid van God zich niet toont en waar de mens in zelfgekozen eenzaamheid vertoeft. En het Laatste Oordeel is het ogenblik van de scheiding, waarbij niet een onbarmhartige rechter wraak neemt, maar de beslissing, die iedere mens al voor zichzelf heeft genomen, onherroepelijk voltrokken wordt. Zij, die in hun leven voor de navolging van Christus en daarmee voor de hele werkelijkheid, de hele waarheid, gekozen hebben, volgen Hem in het paradijs. Daarenboven gelooft de Kerk aan een plaats van loutering, het vagevuur, waar degenen die hun principiële beslissing voor God slechts onvolmaakt verwerkt hebben, gelouterd worden. Maar de mensen die voor zichzelf gekozen hebben, voor een deel van de waarheid, voor een deel van de werkelijkheid, blijven alleen achter. Deze toestand kan in de werkelijke aanblik van de glorie van God, feitelijk slechts met de ergste kenmerken beschreven worden, of kortweg met het woord "hel".

Naast het algemeen oordeel op de jongste dag gelooft de Kerk in een persoonlijk oordeel, dat ieder individu dadelijk na de dood ondergaat. Bij het einde van het aardse leven is de tijd afgelopen, waarin de mens over zijn eeuwigheid beslist. Omdat zijn ziel dit ogenblik bewust beleeft, is het ook zonder diepgaande theologische onderzoeken begrijpelijk, dat er zoiets als een balans opgemaakt, als een streep gezet wordt. Hoe dat gebeurt, weet niemand. Dat het gebeurt, blijkt direct uit de ervaring van het christelijk leven, dat geen wedergeboorte, geen reïncarnatie kent.

De totale oud- en nieuwtestamentische Openbaring maakt op een niet mis te verstane manier duidelijk, dat de mens maar één tijd hier op aarde heeft, waarin alles beslist wordt. Is deze tijd echter voorbij, dan ontvangt de mens waarvoor hijzelf gekozen heeft. In de gelijkenis van de rijke verkwister en de arme Lazarus schildert Jezus de onherroepelijkheid, waarmee de mens in zijn

leven op aarde bepaald heeft, hoe zijn leven na de dood er zal uitzien. De rijke man ondergaat kwellingen in de onderwereld en vraagt, dat Lazarus zijn nog in leven zijnde broers zal waarschuwen, "opdat zij niet ook in deze plaats van kwellingen komen". Maar tevergeefs, het wordt Lazarus, die gered is, niet eens toegestaan, de brandende tong van de verkwister met een druppel water te verkoelen. De dood vormt de overgang, waarbij het eeuwig lot van ieder mens onherroepelijk bepaald wordt.

Het onvoorstelbare hierbij, dat zelfs gelovige christenen tot aan de rand van de vertwijfeling of van de onvrede kan brengen, is de radicaliteit waarmee God

De mens van tegenwoordig is vervreemd van de eschatologie, vooral in onze maatschappij. Dat betekent echter niet, dat hem het geloof in God als de hoogste Gerechtigheid vreemd geworden is en het wachten op "Iemand", die aan het eind de waarheid over het goede en het kwade van de menselijke daden weet te zeggen en die het goede kan belonen en het kwade straffen. Niemand anders dan Hij zal daar toe in staat zijn.

rekening houdt met de vrijheid van de mens. Zelfs wanneer deze voor de grootste misdaden misbruikt wordt, verschijnt er geen goddelijke bode, die de waanzin halt toeroept.

"Kan men na Auschwitz nog geloven?", luidt een steeds weer gestelde vraag, die de ontzetting over de onmenselijkheid van de mens en de radeloosheid over de schijnbare werkeloosheid van God tot uitdrukking brengt. Een laatste, begrijpelijk en verduidelijkend antwoord op dit probleem kan de mens

niet geven, omdat hij niet in staat is, de wereld, de geschiedenis en zichzelf met de ogen van God te zien. Wat vreugde en lijden hier op aarde zijn en wat eeuwige vreugde en eeuwig lijden in het leven na de dood zullen zijn, en wat het betekent, werkelijk vrij en geen dier, geen robot, geen in zijn wilsvrijheid beperkt wezen te zijn, dat ziet God op duidelijke, maar de mens op hoogst onvolmaakte wijze.

Er staat een gelijkenis in het Evangelie, waarin de eigenaar van een landbouwbedrijf (een beeld voor God de Vader) zijn knechten verbiedt, het onkruid op de velden te wieden, en ze in plaats daarvan beveelt, onkruid en tarwe tot de oogst samen te laten opgroeien, om daarna echter beiden te scheiden en de tarwe in de schuren, maar het onkruid in het vuur te laten werpen. Dit is misschien de gelijkenis van Jezus, die het moeilijkst te begrijpen is. Aan het einde, dat is duidelijk, moet het onkruid verbranden. Maar tot aan het einde mag het groeien, tot wasdom komen. Dan wordt het uitgetrokken, zegt de landeigenaar in de gelijkenis, "trekt met het onkruid ook de tarwe uit" (Matt. 13, 29).

De menselijke logica is daarmee volkomen in tegenspraak. Maar het is nu eenmaal slechts de logica van een wezen, dat niet "boven de rand van de tafel" kan uitkijken. Stel u maar een diertje voor, waarvoor er maar twee dimensies bestaan. Het kan zich vooruit, achteruit, naar links en naar rechts bewegen. Maar stoot het op een barrière van lucifers, dan kan het niet meer verder, het is gevangen. Dat er een hoogte en een diepte, dat wil zeggen een derde dimensie bestaat, is het tweedimensionaal denkende en ondervindende diertje helemaal onbekend.

Hij, die van deze derde dimensie weet en zich daarin beweegt, zou het tweedimensionale wezen wel graag over de luciferbarrière heen tillen, maar dan zou hij daardoor tegelijk handelen tegen de natuur ervan en het diertje verstoren. Als men nu bedenkt, dat God in vergelijking tot de mens, die drie dimensies kent, niet alleen vier, vijf of zes, maar oneindig veel, dat wil zeggen alle bestaande dimensies ziet, ervaart en erover beschikt, dan kan men het onderscheid aanvoelen, dat er tussen de visie van de mens en de goddelijke wijsheid bestaat.

De naam Barnabas komt uit het Chaldees. Bar = zoon, en naba = voorspellen, als profeet spreken, vermanen, troosten, vandaar dat hij in de handelingen van de apostelen Zoon van de Troost wordt genoemd.

De H. Barnabas kreeg van de oudste Kerkvaders en de H. Evangelist Lukas zelf de naam "apostel", hoewel hij niet tot de twaalf behoorde. Hij heeft deze titel waarschijnlijk ontvangen omdat de H. Geest hem op heel bijzondere wijze tot het apostolaat onder de heidenen groepen heeft en omdat hij een groot aandeel had aan alles wat de apostelen voor

vervuld was en waarmee hij ook andere mensen door zijn leer en zijn voorbeeld vervulde, of volgens Chrysostomus, vanwege zijn bijzondere gave om de bedroefden te troosten. De Grieken zijn van mening, dat hij door zijn ouders naar Jeruzalem werd gestuurd, waar hij met de H. Paulus de school van Gamaliël bezocht heeft, en dat hij één van de eerste of zelfs de voortreffelijkste van de 72 leerlingen van Jezus was. Om zo ongehinderd mogelijk het christendom te verbreiden en als ware leerling van Christus het zijne tot het algemeen welzijn van de Kerk te kunnen bijdragen, legde hij de

Paulus, nadat zij beiden als apostel van de heidenen aangesteld waren, een grotere bekeringsreis naar Cyprus en naar de steden in Klein Azië. Hij leed vervolging te Antiochië in Pisidië en te Ikonium, en werd te Lystra vanwege zijn verheven of eerwaardige uiterlijk door de inwoners voor Jupiter gehouden, zodat men hem en zijn gezelschap, die men om zijn redenaars-talent voor Mercurius hield, offers wilde brengen. Tenslotte reisde hij naar Antiochië terug. Vanwege de bekende geschillen over het gelden van de mozaïsche ceremoniële wetten werd hij met Paulus naar Jeruzalem gezonden, en nadat hierover in 51 of 52 n. Chr. het eerste concilie gehouden was, brachten zij met nog enige anderen het apostolisch besluit terug naar Antiochië, dat de pasbekeerden vrijspak van het in acht nemen van de mozaïsche bepalingen. Bij een tweede reis, die zij wilden ondernemen, kregen zij door de keuze van een gezelschap verschil van mening en gingen uiteen, waarop de H. Barnabas met Johannes Markus naar Cyprus zeilde. Hier eindigen de bijbelse berichten over de H. Barnabas. Volgens Theodoret sloot hij zich in het vervolg weer bij de H. Paulus aan, die hem met Titus naar Corinthe stuurde. Dorotheus en anderen zeggen, dat hij een reis naar Rome heeft gemaakt; volgens oude overleveringen, die uit de vierde eeuw schijnen te zijn, moet hij het Evangelie ook in Milaan verkondigd hebben en de plaatselijke Kerk gesticht hebben, waarom de stad Milaan hem als een van haar patronen vereert. Daar staat nog een aan hem toegewijde kerk, waarvan de Barnabieten in het jaar 1545 hun naam verkregen. De H. Carolus Borromeus noemt hem in een van zijn preken de "apostel van Milaan". Hoe uitgebreid de ijver van de H. Barnabas ook was, toch achtte hij zich, naar het schijnt, hoofdzakelijk verplicht, te moeten werken aan de heiliging van zijn medeburgers, onder wie hij ook zijn leven door de marteldood afsloot. Daar namelijk op het eiland Cyprus het christendom door de inspanningen van de H. Paulus aanmerkelijke vooruitgang maakte, gebeurde het, dat de joden, die hem in Syrië vervolgd hadden, ook naar Salamis (een oude stad op het eiland Cyprus) kwamen en de machtigsten van deze stad tegen hem opzetten. Hij werd gevangen genomen en na vele van het volk ondergane beschimpingen en kwellingen tenslotte gestenigd, waarom hij

H. Barnabas, Apostel

11 juni

de vestiging van het christendom deden. Hij heette eigenlijk Jose, Joses (afgekort van Jozef), was uit de stam Levi geboortig van het eiland Cyprus. De apostelen gaven hem een bijnaam, om hem van een andere Joses (Jozef) te onderscheiden, die samen met Matthias werd voorgesteld om tot apostel gekozen te worden, en die de Hebreeuwse bijnaam Barsabas en de Latijnse bijnaam Justus had. De bijnaam Barnabas (zoon van de troost) schijnt hij ontvangen te hebben vanwege de grote troost, waarvan hijzelf

waarde van zijn akker aan hun voeten. Door dit voorbeeld werden velen aangemoedigd om afstand te doen van hun eigendom en dergelijke bijdragen te leveren. De omstandigheid, dat in Hand. 4, 37 alleen melding gemaakt wordt van de H. Barnabas, laat concluderen dat hij niet alleen een aanzienlijk goed heeft bezeten, maar ook de eerste is geweest, die het voorbeeld van zo'n grote verachting van het aardse heeft gegeven.

Toen de H. Paulus drie jaar na zijn bekering naar Jeruzalem gekomen was, hadden de gelovigen twijfels, hem in de vergadering op te nemen. Alleen de H. Barnabas, die hem goed kende, stelde hem voor aan Petrus en Jacobus, en zijn aanbeveling had zo'n gewicht, dat Petrus Paulus in zijn woning opnam en veertien dagen met hem doorbracht. Omdat vier of vijf jaar later het christendom in Antiochië grote vorderingen maakte, (vooral door de ijver van de geloofsleer Lucius van Cyrene, Manahan en Simon Niger), en de gemeente van Jeruzalem iemand met een hogere wijding daarheen wilde sturen, viel de keuze op de H. Barnabas, die er dadelijk heen reisde. Daar bleef hij met de H. Paulus, die hij uit Tarsus op Cilicië te hulp riep, een heel jaar. Voor het eerst werden de gelovigen "christenen" genoemd. Daarna bracht hij tijdens de door Agabus voorspelde hongersnood aalmoezen naar Jeruzalem en keerde tenslotte weer naar Antiochië terug. Van hieruit ondernam de H. Barnabas met de H.

ook meestal wordt afgebeeld, zoals hij de stening ondergaat. Wanneer hij de marteldood heeft ondergaan, kan niet precies aangegeven worden; men houdt het er echter voor dat dit onder keizer Nero gebeurd is. Anderen noemen het jaar 53 n. Chr. Alleen, omdat de H. Pau-

lus in zijn eerste brief aan de Corinthiërs, die in het jaar 57 of 48 geschreven werd, de H. Barnabas nog als levend vermeldt, moet zijn dood in een latere tijd vallen

In het Romeins martyrologium wordt de 11de juni als de (hemelse) geboortedag van de H. Barnabas aangegeven en

er wordt gezegd, dat hij op het eiland Cyprus zijn apostolaat met een glorieus martelaarschap opgeluisterd heeft. In het Romeins brevier wordt zijn feest eveneens op 11 juni gevierd.

Over de goede en zuivere mening, die wij bij onze werken moeten hebben

Alfonso Rodriguez

Welk groot nadeel ons de eerezucht berokkent, verklaart ons de Zaligmaker het duidelijkst in het H. Evangelie, als Hij zegt: "Zie toe, dat gij uw rechtvaardigheid niet oefent voor de mensen, om door hen gezien te worden; anders zult gij geen loon hebben bij uw Vader, die in de hemel is". "Volgt de schijnheilige Farizeeën niet na, die alles doen met het inzicht om door de mensen geacht en geëerd te worden: in waarheid zeg Ik u: zij hebben hun loon reeds ontvangen". Hebt u naar de achting en de lof van de mensen gehunkerd, dan zal die achting uw gehele loon zijn: verwacht dus geen ander. Ongelukkige, u hebt dan uw loon reeds ontvangen, en er schiet voor u niets meer te hopen over! "De hoop van de huichelaar zal vervliegen, zijn dwaasheid zal hem niet behagen", verklaart de heilige man Job. De H. Gregorius, deze plaats uitleggend, zegt: "De hoop van de huichelaar was ten enen male op de achting en de lof van de mensen gevestigd, en dit alles neemt met zijn leven een einde: hem zal zijn dwaasheid niet behagen". "Wat zal hij zich bedrogen vinden", gaat de heilige voort, "indien zijn ogen zullen opengaan, en hij zal bevinden, dat hij voor datgene, waardoor hij het rijk der hemelen had kunnen verdienen, enkel de ijdele lof van de mensen verworven, en daarenboven Gods vreselijke straffen verdiend heeft!" Wie voor de deugd, die hij beoefent, de gunst van de mensen verlangt, biedt een zaak van de hoogste waarde voor spotprijs te koop; waarmee hij de hemel kon verdienen, daarvoor zoekt hij het nietig loon van een voorbijgaande lof. Kan men zich groter verblindheid en onverstandigheid verbeelden, dan na veel gearbeid en veel goede werken gericht te hebben, per slot van rekening arm en behoeftig te willen blijven? Dit geeft

de profeet Aggeüs te kennen, als hij zegt: "Neemt ter harte wat gij doet. Gij zaait veel en oogst weinig; gij eet, en wordt niet verzadigd; gij drinkt, en wordt niet dronken; gij kleedt u, en wordt niet warm; en wie zijn loon ontvangt, werpt het in een doorboorde zak". Zo handelt de eerezucht: zij werpt alles in een doorboorde zak; wat er van de ene kant inkomt, valt er van de andere kant uit; zij werpt alles in een vat vol openingen en gaten; wat zij er van boven inwerpt, vloeit er aan alle kanten weer uit: zij wint niets, zonder het aanstands te verliezen. "Waarom besteedt u

spoort ons juist tot veel lastige goede werken aan, en als wij ons dan alle moeite hebben gegeven, berooft zij ons later van alle loon, van alle vruchten van de schitterende kroon der overwinning. "Zij is aan een zeerover gelijk", zegt de H. Johannes Chrysostomus, "die het schip niet aantast, wanneer het eerst uit de haven loopt om een nieuwe lading te halen, maar die wacht tot dat het, rijk beladen, terugkeert, en het dan onverwachts overrompelt". De eerezucht doet echter nog meer: zij brengt ons nog een derde nadeel toe. Doordat zij het goede in het kwade en de deugden in

Hoe nadelig en schadelijk de eerezucht is

dan uw geld voor iets wat geen brood is, en uw arbeid voor iets wat u niet verzadigt?" vraagt de profeet Isaïas. En daar u nu toch zoveel moeilijke en zware werken verricht, doe ze dan ten minste zo, dat u er enig voordeel uit trekt en er niet alle vrucht van verliest.

De H. Basilius geeft drie nadelen op, die de eerezucht veroorzaakt. Het eerste is, dat wij onze lichamen door arbeid, waken en door alles wat de goede werken lastig maakt, vermoeien en verzwakken. Het tweede, dat zij ons van al de verdiensten van onze goede werken berooft, en de oorzaak is dat wij het loon en de vergelding, die wij konden verwachten, ten enen male verliezen. Deze ondeugd, zegt hij, heeft niet ten gevolge, dat wij niet werken; want geen loon of vergelding krijgen, wanneer men niet gearbeid heeft, is zo vreemd of ongelukkig niet; maar zij

ondeugden verandert, om het ijdele en verkeerde doel waarmee wij handelen, wordt zij de oorzaak, dat wij, in plaats van een overgroot en eeuwig loon, slechts straf en kastijding verdienen, zodat wij niets anders dan de bitterste vruchten uit goed zaad oogsten, en ons de eeuwige straffen van de hel in plaats van de eindeloze zaligheid van de hemel bereiden. En dit alles brengt de eerezucht op een zo sluwe wijze tot stand, dat men volstrekt geen verdriet over het verlies van al zijn goede werken ondervindt, maar integendeel er zich grotelijks over verheugt. Zeg aan een eerezuchtig mens wat u wilt, om hem te overtuigen, dat zijn arbeid niet baat en verloren moeite is: hij wil niet overtuigd worden; in weerwil van uw vermaning laat hij zich even sterk door het verlangen naar lof en bijval meeslepen, als werd hij daardoor bedwelmd en betoverd.

U hoorde zojuist, dierbare broeders, dat de Heer verscheen aan twee leerlingen, die op weg waren en die wel niet in Hem geloofden, maar toch over Hem spraken; Hij toonde hun echter niet zijn uiterlijk waaraan zij Hem konden herken-

Hij gaf hun wel zijn woorden, Hij verweet hun hun hardleersheid en openbaarde hun de geheimen uit de H. Schrift die op Hem betrekking hadden, maar Hij hield zich toch alsof Hij verder wilde gaan, omdat Hij in hun harten nog verre van geloofd werd. Niet dat de

om echter zeggen wij "nodigden", daar er toch staat: "zij drongen Hem"? We mogen zeker uit dit voorbeeld opmaken, dat men vreemdelingen niet allen te gast moeten nodigen, maar ook bij hen moeten aandringen. Zij maken dus de tafel klaar en bieden brood en toespijs aan: en God, die zij bij de verklaring van de H. Schrift niet hadden herkend, herkennen zij bij het breken van het brood. Zolang zij slechts luisterden naar Gods woorden, werden zij dus niet verlicht; zodra zij ernaar handelden, wel. Want er staat geschreven: "Niet de hoorders van de Wet zijn gerechtig voor God, maar die de Wet opvolgen zullen gerechtvaardigd worden." Wie dus wil verstaan wat hij gehoord heeft, haaste zich het reeds gehoorde in daden om te zetten. Zie, zolang de Heer sprak, werd Hij niet herkend, maar toen men Hem spijs aanbood, liet Hij zich herkennen.

Homilie van de H. Gregorius

Over het evangelie van de H. Lukas 24, 13-35

nen. De Heer deed zich dus uiterlijk aan de ogen van hun lichaam voor, zoals Hij innerlijk voor de ogen van hun hart was. Want innerlijk beminden zij Hem wel, maar twijfelden toch ook: zo was de Heer uiterlijk wel bij hen, maar openbaarde toch niet wie Hij was. Dus omdat zij over Hem spraken, schonk Hij hun zijn aanwezigheid, maar omdat zij over Hem twijfelden, toonde Hij zich in onherkenbare gestalte.

eenvoudige Waarheid iets dubbelhartigs deed, maar zij gaf zich slechts lichamenteel zo aan hen voor, als zij bij hen was in de geest. Zij moesten de proef ondergaan, of zij Hem, die zij nog niet als hun God beminden, tenminste als vreemdeling konden liefhebben.

Maar wie met de Waarheid wandelt, is niet ver van de Liefde: en zo nodigden zij Hem als vreemdeling te gast. Waar-

Aankondigingen

Nederland

zondag	10 juni	Sacramentsprocessie in Gerwen
zaterdag	23 juni	Bijeenkomst Derde Orde

België

donderdag	7 juni	H. Sacramentsprocessie in Brussel
zondag	17 juni	H. Sacramentsprocessie in Antwerpen
vrijdag	29 juni	Priesterwijdingen in Ecône (Zwitserland)
zaterdag	30 juni	Priesterwijdingen in Zaitzkofen (Duitsland)

tridentijnse HH. Missen

Nederland

Gerwen: St. Clemenskerk
Priorij St. Clemens, Heuvel 23,
5674 RR Nuenen
Tel: 040/283 45 05
Fax: 040/284 71 17

zondag 10.30 uur gezongen H. Mis
ma./din./don. 18.30 uur;
woe./vrij. 7.15 uur; zat. 8.30 uur

Den Haag

Kapel O.L.V. van de Rozenkrans
Calandkade, tegenover nr.160, (kerkboot)
2521 AA Den Haag. Tel: 070/389 65 60
zondag 10.30 uur Gezongen H. Mis.
vrij. 19.00 uur; zat. 9.00 uur

Zutphen

voor inlichtingen kunt u bellen naar de pri-
orij in Gerwen
Tel: 040/283 45 05

Voor HH. Missen op feest- en week-dagen,
catechismus, geloofsuur, ziekencommunies
en retraites:
contact opnemen met de priorij
St. Clemens, Gerwen.

België

Brussel

Christus Koning Priorij
Eendrachtstraat 37, 1050 Brussel
Tel. 02/550 00 20; Fax 02/550 00 29
Door de week:
7.15 uur H. Mis

St. Jozefkerk

Frère - Orban Square, 1040 Brussel
Tel. 02/2303022.
Zon- en feestdagen: 8.00 en 10.00 uur
H. Mis. Door de week: 18.00 uur.

Antwerpen

Priorij van het Allerheiligste Sacrament
Hemelstraat 21-23, 2018 Antwerpen
Tel. 03 /229 01 80; Fax 03/229 01 89
Zon- en feestdagen:
7.30 uur en 10.00 uur Hoogmis,
18.00 uur Lof met Rozenhoedje.
Door de week:
18.30 uur H. Mis

Gent
Sint-Amanduskapel,
Kortrijksesteenweg 139,
9000 Gent; Tel. 03 / 229 01 80
Zon- en feestdagen 10.00 uur Hoogmis.

Namen

Saint-Aubain Kapel, Rue Delvaux 10,
5000 Namur; Tel. 02 / 550 00 22
Zon-en feestdagen:
10.30 uur Gezongen H. Mis.
Doordeweek: woensdagen 1ste vrijdag v.d.
maand 19.00 uur H. Mis (buiten de school-
vacaties).

Quiévrain

Carmel du Sacré Coeur,
16, rue des Wagnons, 7380 Quiévrain
Carmel: Tel. 065 / 45 79 22
Aalmoezenier: Tel. 065 / 45 81 65,
Huisnr. 20
Zondag 10.15 uur H. Mis.
Door de week 8.00 uur H. Mis.

Colofon

Uitgever:
Priesterbroederschap St. Pius X

Redactie:
Pater J. Wegner
(verantwoordelijke uitgever)
M.L. Bastiaanse
Priorij St. Clemens
Heuvel 23, 5674 RR Nuenen.
e-mail: info@stpiusx.nl

Bankrekeningen:
giro nr. 39 90 790
bank nr. 68 67 70 595
België: PCR 000 - 0022356 - 46
t.n.v. Stichting St. Jozef,
Heuvel 23, 5674 RR Nuenen.

Giften ter ondersteuning
Het Informatieblad wordt U op aan-
vraag gratis toegezonden. Uw giften
ter ondersteuning van ons werk zijn
zeer welkom: ze vormen de enige fi-
nanciële steun voor het apostolaat van
de Priesterbroederschap St. Pius X.

Gebruik daarvoor a.u.b. de hierbij in-
gesloten acceptgirokaart of overschrij-
vingsformulier.

Voor België:
E.H. R. Schmitt
Priorij van het Allerheiligste
Sacrament
KBC 406-2060911-59
Priesterbroederschap St. Pius X, He-
melstraat 21-23, 2018 Antwerpen

U vindt ons ook op internet:
www.stpiusx.nl

Bestellijst boeken, cassettebandjes en CD's.

Voor uw bestelling kunt u gebruik maken van
onderstaande lijst, deze uitknippen en op-
zenden naar: Stichting St. Jozef, Heuvel 23,
5674 RR Nuenen.

Boeken

- Zoektocht door de wereld van het € 7,50
paranormale
door Martie Dieperink
 - De H. Mis, een miskende schat door € 1,80
H. Leonardus van Porto Mauritio
 - De zelfvernietiging van de katholie- € 2,49
ke Kerk door Fr. Jaak Vermeiren
 - De Heilige Mis € 3,40
door pastoor Franz Rudrof
 - De Heilige Mis van de H. Pater Pio € 1,00
door pater Tarcisio O.F.M.Cap.
 - Gebedenboek € 5,65
Adveniat regnum tuum
 - De kunst van vallen en € 6,60
opstaan
 - Rozenblaadjes: korte verhalen uit € 9,50
het leven van Jezus en Maria;
3 delen samen
 - Belijdenissen, H. Augustinus € 10,00
 - Edward Poppe, bloemlezing € 15,95
 - Open brief aan radeloze € 9,00
katholieken
Aartsbisschop Marcel Lefebvre
 - Maria-Teresa Tauscher € 10,00
Autobiografie
 - De heilige van Paray, € 1,40
- Naam:.....
- Adres:.....
- Postcode en plaats:.....

Kom, Heilige Geest...

Tien overwegingen op weg naar Pinksteren

F.J. del Valle

In een rapport aan de aartsbischop van Sevilla werd dit werk waardig bevonden "om op 'e'en lijn geplaatst te worden met de beste geschriften van onze meest verhevenmystici, Johannes van het Kruis en Teresa van Avila".

€5,50

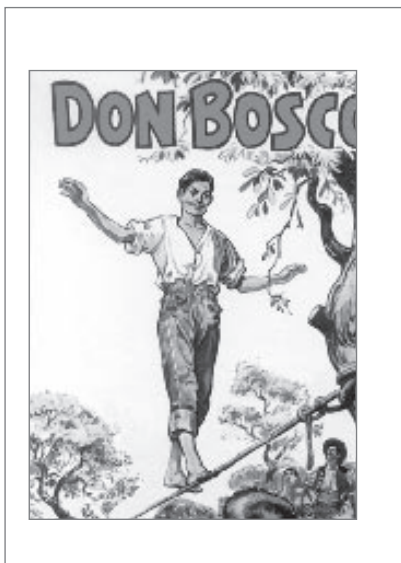

Don Bosco

De veroveraar

De biografie van Giovanni Bosco in stripverhaal.

€12,00

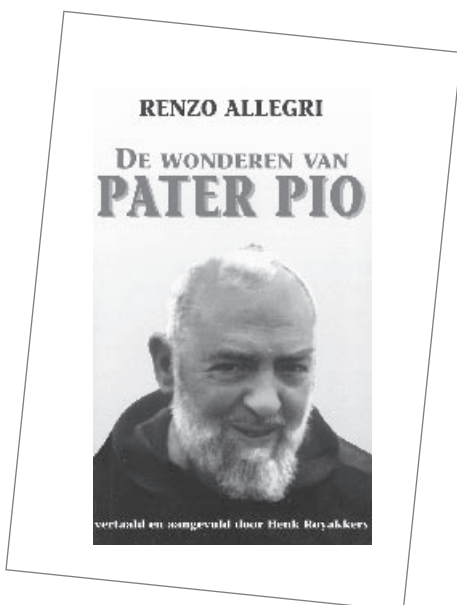

De wonderen van Pater Pio

Renzo Allegri,
vertaald en aangevuld door Henk Rooyakkers

Pater Pio was zijn leven lang het grote voorbeeld hoe de mens in deze moderne tijd in het leven moet staan. Jaarlijks bezoeken meer dan 4 miljoen mensen zijn graf, vereren hem en vragen hem om steun.

€ 15,90

2 EDITORIAL

"We moeten ons houden aan datgene, wat overal, altijd en door allen geloofd is."

Pater Jürgen Wegner

3 DE NOODZAAK VAN HET DOOPSEL - HET VOORGEBORCHTE

Het doopsel is noodzakelijk ter zaligheid. Over het lot van de ongedoopte kinderen zijn er verschillende meningen onder de theologen.

7 HOOP OP VERLOSSING

De leer van het voorgeborchte hoort bij wat de Kerk altijd heeft geleerd.

12 APOLOGETIEK: HAAR NATUUR, HAAR DOEL EN HAAR METHODE

De apologetiek is een serieuze en goed geargumenteerde wetenschap; de kunst die er gebruik van maakt, die men "apologie" kan noemen, is in werkelijkheid van een dagelijks gebruik.

Abbé Grégoire Celier

15 BEKERING VAN DE H. PAULUS

De bekering van de heilige Paulus is plotseling, geheel en prachtig.

Ernest Hello

19 DE VOORTDURENDE REVOLUTIE VAN 1968

Het gedrag van de kinderen wordt gevormd door de verderfelijke geest van onze omgeving, ontstaan door de cultuurevolutie van 1968. deel 1

Zuster Michaela Metz

23 HEILIGE THOMAS VAN AQUINO

Het kennen en beminnen van God.

26 GEESTELIJK LEVEN

Geloofsvragen

Hel en vagevuur - dat zijn maar beelden.

28 Heiligenlevens

H. Barnabas, apostel

29 De oefening der christelijke volmaaktheid

Hoe nadelig en schadelijk de eierzucht is.

30 Homilie van de H. Gregorius